БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 228(5120)
Суббото
Ноябриин
16
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Аймагай партийна конференци

...анай республикын 18 район ба ...гуудай, мүн тэрэшэлэн Бабуш...городой партийна эхин организ...нуудта тоосоото-һунгуулиин ...анvуд болоод, мүнөө түс ай...удай болон городой партий... конференцинүүд болажо байна. ...-Удэ городой Пригород... Железнодорожно, Городской ...онуудай, мүн Зэдын, Хэжэнгын, ...иин, Кяхтын аймагуудта пар...на конференцинүүд идейнэ дээдэ ...жээндэ болажо үнгэрөө.

...үнөөдэр Ториин, Кабанскын, ...нэй, Ахын, Прибайкальска ...агуудта, Заводской районде ...тийна конференцинүүд хүдэл...рэ эхилхэнь. Партийна эхин ...анизацинуудта болоһон тоосото ...уулиин суглаанууд, аймаг ба ...онуудай партконференцинүүд ха...а партийна организацинуудай ...байдалда ехэхэн событи болоно ...шэ. Парторганизацинингаа гү, ...партбюрогойнгоо секретарьнуу..., ВКП(б)-гэй айком ба райко...удай тоосото үе соо хэһэн ажал ...элмэрине тэндэхи коммунист...уд угаа анхаралтайгаар шалгажа ...ед, большевистскэ шүүмжэлэл ба ...ыгөө шүүмжэлгые эдибхитэйгээр ...хэ, өөһэдынгөө хүтэлбэрилхы ор...нуудай хүдэлмэридэхи ехэхэн ду...дунданууды элирүүлһэн байна.

Областной партийна организа...н зарим эхин организацинуудта ...оһон тоосото-һунгуулиин суг...нууд идейно-политическэ дээдэ ...жээндэ үнгэрһэниинь тэмдэглэ... хэрэгтэй. Суглаанда ха...далсаһан коммунистнуудай 60 ...ан процентнь үгэ хэлэһэн бай.... Энэ баримта хадаа манай ...мунистнуудай политическэ эдиб...н угаа ехээр ургаһалине эли ...оор гэршэлнэ.

Партийна организаци бүхэнэй, ...мунист бүхэнэй тон түрүүшын ...илго хадаа шэнэ Сталинска та...жэлэй түрүүшын жэлэй програм...е гансахан дүүргэхэ бэшэ, харин ...лэн дүүргэхын түлөө тэмсэл хэ..., ажахы ба культурые улам шэ...хүсэтэйгөөр дэбжүүлхын түлөө, ...оветскэ гүрэнэй хүсэ шадалые ...м саашань бүхэжүүлхын түлөө ...эгшэдэй түрүүшын зэргэдэ ...алгада байна гэжэ ВКП(б)-гэй ...нтральна Комитет уряалан заа... байгаа. Тиимэһээ коммунист ...эн гүрэнэй ашаг туһа тухай хо...доо бодожо ябаха зорилготой ...йна.

Тэд, энэ арюун наһнин уялгаа ...үгэдэггүй, өөһэдынгөө идейно-...литическэ хэмжээе дээшэлүүл...эггүй, зарим нэгэн комму...истнуудай байһан ушар тоо...ото-һунгуулиин суглаанууд болон ...артийна конференцинүүд дээрэ ...ольшевистскэ шүүмжэлгын еһоор ...ирүүлэгдэһэн байха юм.

Манай газетын мүнөөдэрэй но...ерто Кяхтын аймагай XVI парт...онференциин делегадуудай хэлэ...эн үгэнүүд толилогдобо. Энээнһээ ...дэхэдэ партиин айком, тэрээнэй ...юрогой членүүд болбол партийна ...ин организацинуудые өөрынгөө ...ы тулгуури болгоогүй байхаһаа ...дна, зарим парторганизацинуудаа ...айрон гарадаг дээрэһээнь, тэдэ ...арторганизацинуудай хүдэлмэридэ ...утуу дундануд олон байба.

Зэдын аймагай партийна конфе...енци болбол ВКП(б)-гэй айкомой ...үдэлмэрине хангалтагүй дээрэ ...олоһон байха юм. Түс аймаг ха...а жэлһээ жэлдэ гүнзэгы таһал...алда орожо, малажал үсхэбэрилхэ ...эбые ходо дүүргэдэггүй байшоо. ...рэнэйнгөө үмэнэхи уялгата түлбэ...нүүдые һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ ...одоо таһалдуулдаг байгаа. ...энэйшье мэдэһээр Зэдын аймаг хадаа эгээн томохон малажалтай аймагуудай нэгэндэ тоологдодог байна. Тэд, энэ жэлэй туршада 100 толгой гүүнһээ 37 унага, 100 толгой үнеэдһээ 62 тугал, 100 толгой хони ямаадһаа 85 хурьга эшэгэ абахаһаа гадна, малай ашаг шэмые дээшэлүүлээгүй байһан баримта элирүүлэгдээ.

ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол агууехэ Сталинай үүсхэлээр партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэринүүдые һайжаруулха тухай, мүн тэрэшэлэн идеологическа хүдэлмэрине уг үндэһөөрынь һайжаруулха хэмжээнүүд тухай гүн ехэ удхатай тогтоолнуудые гаргажа, партийна организацинуудта энэ асуудалнуудаар тодо һонор заабаринуудые үгэһэн байна. Энэ түүхэтэ тогтоолнуудые үдэр бүриингөө хүдэлмэри дээрэ гарай хүтэлбэри болгожо бэелүүлхын орондо, зарим аймагуудай партийна организацинууд залуу коммунистнуудые политическээр хүмүүжүүлхэ, коммунистнуудай идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, партиин доторой хүдэлмэрине һайжаруулжа, ажалшан арадые политическээр хүмүүжүүлхэ тушаа тон хангалтагүй хүдэлмэри хэжэ байһаниинь партконференцинүүд дээрэ элирүүлэгдэһэн байна.

Хүдөө нютагуудай парторганизацинуудай ажал-ябуулгын шухала программань юундэ байнаб гэхэдэ, «Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай» Советскэ правительство ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй түүхэтэ тогтоолые бэелүүлгэдэ байна. Колхозуудые большевистскэ болгохо, бүхы колхозниүүдые шанга шадалтай болгохо ябадалда зорюулагдаһан энэ түүхэтэ тогтоолые дүүргэхын түлөө тэмсэл манай колхозно таряашадай туг болонхой. Энэ тогтоолые колхозник бүхэндэ ойлгуулжа, хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн хамаг бүхы ябадалнуудые богонихон болзор соо усадхаха гээшэ хүдөөгэй коммунист бүхэнэй арюун уялга байгаа.

Гэбэшье, зарим аймагуудай партийна организацинууд энэ тогтоолые хангалтагүйгөөр бэелүүлжэ байна. Кяхтын, Зэдын, Сэлэнгын, Ториин, Закаменай болон бусад аймагуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн хорото этэгээдүүд хуулиин хатуу хэмжээндэ үшөөл хабаадуулагдаагүй, зоргодоо колхозно үмсые үрилтэ хоролтодо оруулха ябадалаа үргэлжэлүүлһээр. ВКП(б)-гэй зарим айкомууд ба аймгүйсэдкомууд болбол колхозно Уставые бүдүүлигээр эбдэгшэдтэ тон зөөлэхэнөөр хандана. Хэтэрхэдээ ВКП(б)-гэй Закаменай айкомой нэгэдэхи секретарь байһан Петинов гэгшэ Уставые сахихын орондо, харин өөрөө тэрэнине эбдэжэ хэдэн жэлэй туршада колхозуудай зөөрине түлөөһэгүйгөөр гү, заримдаа хүнгэн сэнгээр абажа эдихэ уухаһаа гадна, хонжоо наймаа хэжэ байһан тон бузагай хэрэг һаяхан элирүүлэгдээ.. Петинов болон түс аймагай зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хадаа адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэгдээ гэжэ худал хуурмаг мэдээ хүргэжэ, гүрэн түрые мэхэлжэ байһан юм. ВКП(б)-гэй Обкомой бюро хадаа Петиновые партиин членһээ гаргаһан байна.

Партиин конференцинүүд дээрэ элирүүлэгдэһэн дутуу дунданудаа дары усадхажа, үрһэ хааха түсэбөө сүм дүүргэхэ, адуу малаа садхалан дулаанаар үбэлжүүлхэ, партийно-политическэ хүдэлмэрине һайжаруулха гээшэ партийна организаци бүхэнэй дайшалхы зорилго болоно.

Үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхэбэд

...дуу малай тоо толгойе олошо...улха гүрэнэй түсэбые үлүүбшэлэн ...үргэһэн түрүү колхозууд малай ...лжэлгэдэ эрхимээр бэлэд...бэ. Сэлэнгын аймагай «Красный ...кой» колхоз (түрүүлэгшэнь Жа...) 1946 оной түсэбые адуу ...ридой талаар—102 процент, ...эртэ бодо малаар—110, хони ба ...аанай талаар 118 процент гүй...дхэһэн байна.

Мүн энэ аймагай «Большевик» колхоз (түрүүлэгшэнь Цыденов) эбэртэ бодо малай талаар 103 процент, хони ямаагаар 126 процент гүрэнэй түсэбые гүйсэдхөө.

Эдэ хоер колхоз малаа тобир тарганаар ондо сруулхын түлөө тэмсэжэ, үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые һайнаар дүүргээ.

Жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй түрүүшүүлтэй зэргэшэгты

Жэлэйнгээ түсэбые дүүргэбэ

Кяхтын промкомбинадай коллектив октябриин һайндэрые ажалай габьяагаар угтаа. Түс промкомбинат болбол 10 һарын турша соо жэлэйнгээ үйлэдбэриин программые 104,3 процент дүүргэбэ.

Жэлэй эсэс хүртэр промкомбинадай коллектив болбол түсэбһөөн гадуур 40 мянган түхэригэй продукци гаргахаар хараалаад, тэрээнээ бэелүүлхын түлөө шууд тэмсэжэ байна.

Эрхимүүдэй эдибхитэй ажал

«Металлоширпотреб» заводой коллектив Октябриин Агууехэ ойе ажалай гайхамшагта амжалтаар угтаа һэн. Энэ заводойхид 10 һарын үйлэдбэриин программые 117,7 процент дүүргээ.

Түс коллективэй дунда эршэтэйгээр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ шэрэм шудхалгын цех түрүүлээ. Үнгэрһэн жэлтэй сасуулбал тэдэнэр шудхалгые 3,5 дахин ехэ болгоһон байна.

Стахановска ажалаараа үнилэй суурхадаг энэ цехын эрхим формовщигууд Варфоломеев, Вдовина, Мамонтова гэгшэд үдэр бүри 2—5 нормо дүүргэдэг байна.

Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэбэ

Бурмонкоопсоюзай президиумэй ба потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй союзай обкомой заседани һаяхан боложо, октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргаба. Баргажанай аймпотребсоюзые (түрүүлэгшэнь Левитин) мүрысөөндэ илаба гэжэ тоолоһон байна.

Гадна, Бурмонкоопсоюзай базын нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд хамта 12 түрүүшүүл Бурмонкоопсоюзай президиумэй Хүндэлэлэй доска дээрэ оруулагдаба. Баһа потребкооперациин хэдэн түрүү хүнүүдтэ баясхалан хүргэгдэһэн байна.

Ажалай үндэр бүтээсэ

Паровозо-бүтээлгын цехын слесарь И. П. Евстигнеевэй хүтэлбэрилдэг комсомольско-залуушуулай слесарна бригада ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлжэ байна.

Түс бригадын түрүү слесарь комсомолец В. М. Колодий гэгшэ «СО» сериин шэнэ паровозой хоолойһоо гарадаг ошо бариха детальнуудые бүтээнэ. Энэ нүхэр түсэбэй ёһоор жэл соо 85 хэһэг иимэ деталь бүтээхэ даалгабаритай аад, 10 һара соо 86 хэһэг бүтээгээ.

Һайндэрэй хүндэлэлдэ Стахановска вахтада жагсажа, 23 хэһэг иимэ детальнуудые бүтээжэ нэгэ һара соо 3 һарынгаа даалгабарие дүүргэбэ.

Улаан туг абаба

Баргажанай ба Ахын аймпотребсоюзууд октябрь һарын эсэстэ эд бараанай эрьесын жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ.

Баргажанай аймпотребсоюз жэлэйнгээ бэлэдхэлэй түсэбые 160,3 процент ба загаһа барилгын түсэбые 115 процент дүүргэжэ, Бурмонкоопсоюзай Президиумэй дамжуулгын Улаан тугые абаа.

Ахын аймпотребсоюз эд бараанай эрьесын жэлэй түсэбые ноябриин 1-дэ 116,2 процент дүүргэжэ, дамжуулгын Улаан туг абаха кандидадта баталагдаһан байна.

А. Татаринов.

Шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшүүл

Республикын ой модоной ажаүйлэдбэриин предприятинууд ажал хүдэлмэри дээрэ амжалта түйлан Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 29-дэхи ойе угтаа.

Энэ оной ноябриин 1-дэ эдэ предприятинууд жэлэйнгээ түсэб модо бэлэдхэлгээр—98 процент, модо шэрэлгээр—89 процент дүүргээ. Эдэ предприятинууд болбол шулуу нүүрһэнэй шахтада хэрэглэгдэхэ 221 мянган кубометр модо союзай шулуу нүүрһэнэй бассейннуудта эльгээһэн байна.

Ой модоной түрүү предприятинууд, тэрэ тоодо Эрийскэ мехлесопункт, түсэбһөө гадуур 11.700 кубометр эрхим шанартай барилгын модо бэлэдхэжэ, тэрэнээ немецко-фашистска булимтарагшадай һандарган һүйдхэһэн Эхэ оронойгоо баруун районуудта эльгээһэн байна.

Ноябриин 1-нэй мэдээгээр энэ мехлесопункт болбол модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ түсэбые 112 процент ба модо шэрэхэ талаар 113 процент дүүргээ. Мүнөө түс мехлесопунктын коллектив түйлаһан амжалтануудаа улам саашадань арбидхаха зорилгоор жэлэй эсэс хүртэр 35 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ ба шэрэхэ гэһэн уялга абаба.

Шулуутайн леспромхоз (директорынь Лотоцкий, парторгнь Соболев) энэ жэл соо 158 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ түсэбтэй аад, мүнөө 168 мянган кубометр бэлэдхээ.

Хандагайтын мехлесопункт ноябриин 9-эй үдэр модобэлэдхэлгээр жэлэйнгээ түсэб 94 процент, модо шэрэлгээр—99 процент дүүргэжэ, түрүү предприятинуудай тоондо оролсобо.

Ой модоной ажаүйлэдбэриин түрүү предприятинуудай түйлаһан амжалтанууд хадаа түбхын түрүүн эрэгтэй ба эмэгтэй модошодой дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэнэй аша үрэ мүн.

Эдэ предприятинуудай хүдэлмэришэд бүхэн өөрынгөө даалгабарита нормые хододоо дүүргэжэ ба үлүүлэн дүүргэжэ ябана. Түрүү модошодой дүй дүршэлые бүгэдэниитын шадабари болгоһон ябадал хадаа партийна организацинуудай ба бүхы коммунистнуудай оролдолго мүн болоно. Мүн хүдэлмэришэдэй дунда агитационно-ойлгуулламжын ба культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэринүүд үргэн далайсатайгаар эмхидхэгдэһэн байна.

(**Манай спецкорр**).

Хэлхеэ-холбоонойхидой амжалтанууд

Хэлхеэ-холбооной Министерствын Бурят-Монголой Управлениин транспортна конторын коллектив 1946 оной жэлэй түсэбые ноябриин 1-дэ үлүүлэн дүүргэжэ, Агууехэ Октябрьска революциин һайндэрые угтаба.

Республикын аймагуудта ашаа ба почто шэрэлгэ энэ жэлэй турша соо бараг һайнаар ябуулагдажа байна. Ашаа ба почто шэрэлгэдэ транспортна конторын хүдэлмэришэд нилээд харюусалгатай үүргые дүүргэдэг байһаниинь элитэ. Тиин транспортна конторын коллектив жэлэй эхинһээ хойшо өөһэдынгөө хүдэлмэрине графигай ёһоор эмхидхэжэ, шофернуудта машинануудые даалган үгэһэн ба техническэ журам ёһые хэдэн шэнээн сахижа байһыень инспекторнүүд хододоо шалгажа байдаг байгаа.

Транспортна конторын шофернууд автомашинын ашаглалгын болзорые уртадхахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсээ. Эрхим шофернууд нүхэд: Выборов, Корнеев, Колончук, Бондарев, Соколов гэгшэд автомашинын ашаглалтые уртадхажа, сүүдхэ бүриин ябасые хэдэн арбаад километрээр үлүүлэн дүүргэдэг байгаа.

Энээнэй ашаар транспортна контора болбол 1946 оной турша соо 500 мянган километрын хэмжээндэ ашаа шэрэхэ түсэбтэй байһан аад, 566686 километртэ ашаа болон почто шэрэжэ жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээ.

Шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшын жэлэй турша соо шофер нүхэр Выборов гэгшэ 28 мянган километрын хэмжээндэ ашаа шэрэхэ даалгабаритай байгаа һаа, 35 мянган километрын хэмжээндэ ашаа шэрэжэ, мүн горючидо, тоһондо арбилалта хэһэн ба машинынгаа харууһые һайжаруулжа, социалистическэ мүрысөөндэ илажа гараһан байна.

А. Тарский.

Үлүүлэн дүүргэбэ

Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсоһон Улан-Удын машинно-тракторна мастерскойн коллектив октябрь һарын үйлэдбэриин түсэбые 122 процент дүүргээ.

Түс машинно-тракторна мастерской болбол 1946 оной эхинһээ хойшо хүлөө ажахын машинануудай частьнуудые үйлэдбэрилэн гаргалга дээрэ һайн амжалтануудые түйлаа. Эндэ трактор ба бусад машинануудай шухала детальнууд бүтээгдэдэг болоо. Тиихэтэй хамта элдэб детальнуудые үйлэдбэрилхэ процессые оньһожоруулжа ажалай шэнэ дүй дүршэлые дэлгэрүүлжэ шадаһанай ашаар, мастерскойн коллектив гаргаһан продукциингаа үнэ сэнгые химдаруулһан ба шанарыень һайжаруулһан байна.

Октябрь һарын турша соо ой модоной ажаүйлэдбэриин предприятинууд ба мүн республикын МТС-үүдтэ 94 мянган түхэригэй хэмжээндэ элдэб частьнуудые заһажа ба шэнээр үйлэдбэрилжэ үгэхэ түсэбтэй байһан аад, түс мастерской 115 мянган түхэригэй частьнуудые үйлэдбэрилэн гаргаһан байха юм.

Машинно-тракторна мастерскойн коллективэй дунда ажалай эмхидхэл ба бүридхэл, шанарай шалгалта һайнаар эмхидхэгдэжэ, жаяг зааршам жэшээтэ һайнаар табигдажа, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ нилээд горьтойгоор дээшэлүүлэгдэһэн байна.

Мастерскойн дэргэдэхи партийна ба профсоюзна организациин түсхэлээр хүдэлмэришэдэй, илангаяа залуу хүдэлмэришэдэй дүршэл шадабарие дээшэлүүлхэ, стахановска ба техническэ һуралсалнууд һайнаар ябуулагдаа. Энээнэй урда тээ юрын хүдэлмэришэд байһан слесарьнууд ба токарьнууд мүнөө ажалай даалгабарие хододоо үлүүлэн дүүргэдэг стахановецууд болоо. Нүхэд Климов, Федоров, Попов ба бусад үшөө үнгэрһэн һарада энэ жэлэй даалгабарие үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Эдэ нүхэдэй ажалай дүй дүршэл хадаа мастерскойн бүхы хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэржэ, зарим цехүүд жэлэйнгээ түсэб 10 һарын турша соо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мастерскойн электроцех ба мотор заһадаг цехын хүдэлмэришэд Агууехэ Октябрьска революциин 29 жэлэй ойе жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэжэ угтаа.

Эндэхи партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинууд хүдэлмэришэдэй ба тэдэнэрэй гэр бүлынхинэй дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлһэн байна.

—Манай мастерскойн коллектив Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо 1946 оной жэлэй түсэбые декабриин 5 болтор дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан юм. Тэд, өөһэдынгөө уялгые хүндэтэйгөөр дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ һайн амжалтануудые түйлаабди. Үлөөд байһан богонихон саг соо үйлэдбэриин темпые үшөө ехэдхэжэ, бидэнэр жэлэйнгээ түсэбые декабриин 5 болтор дүүргэхэбди—гэжэ түс заводой директор нүхэр Аксенов мэдүүлнэ.

И. Очиров.

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведтэ

Databaseородой гайхамшагта эрдэмтэ-хирург, академик Н. Н. Бурденкын дурасхаалые мүнхэлхэ тухай ба тэрэнэй бүлэнэрые хангаха тухай

ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй тогтоохонь хадан:

1. Академик Николай Нилович Бурденкын нэрые олгохо гэбэл:

а) наһа бараһан академик Н. Н. Бурденкын хүтэлбэрилжэ байһан 1-дэхи Московско Ленинэй орденто медицинскэ институдай факультетскэ хирургическа клиникэдэ;

б) наһа бараһан академик Н. Н. Бурденкын тогтооһон ба хүтэлбэрилһэн СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин нейрохирургиин институдта;

в) СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгэй Главна госпитальда.

2. Академик Н. Н. Бурденкын бюстые тогтоохо гэбэл:

а) 1-дэхи Московско Ленинэй орденто медицинскэ институдай территори дээрэ;

б) СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин нейрохирургиин институдай территори дээрэ;

в) СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин конференц-зал соо.

3. Наһа бараһан академик Н. Н. Бурденкын хүдэлмэрилһэн газар болохо Воронеж городто Воронежско медицинскэ институдай хирургическа клиникын байшанда ба наһа бараһан академик Н. Н. Бурденкын һураһан ба хүдэлмэрилһэн газар болохо—Эстонско ССР-эй Тарту городто Тартуска гүрэнэй университедэй байшанда мемориальна доскануудые байгуулха.

4. Хирургиин талаар эрхим хүдэлмэриин түлөө СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин Президиумээр үгтэхэ академик Н. Н. Бурденкын нэрэмжэтэ жэл бүриин гурбан шан түс бүридөө 20-20 мянган түхэригөөр тогтоохо.

5. Студентнүүдтэ үгтэхын тулада һара бүридэ 400-400 түхэриг хэмжээтэйгээр академик Н. Н. Бурденкын нэрэмжэтэ стипенди тогтоохо гэбэл:

а) 1-дэхи Московско Ленинэй орденто медицинскэ институдта хоер стипенди;

б) Воронежско медицинскэ институдта хоер стипенди,

в) Тартуска гүрэнэй университедэй медфакта нэгэ стипенди.

6. Академик Н. Н. Бурденкын нэрэмжэтэ докторантска стипендиие түс бүридөө 1300 түхэриг хэмжээтэйгээр тогтоохо гэбэл:

а) СССР-эй Академи наукын биологическа отделенидэ нэгэ стипенди;

б) СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиин нейрохирургиин институдта хоер стипенди.

7. Академик Н. Н. Бурденкын зохеолнуудые 1947—1949 онуудай турша соо хэблэн гаргахыень СССР-эй медицинскэ наукануудай Академиие уялгалха.

8. Наһа бараһан академик Н. Н. Бурденкын һамган Мария Эмилеевна Бурденкодэ СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй 1943 оной декабриин 28-да гаргаһан № 1435 тогтоолой ёһоор пенси тогтоохо ба тэрээндэ нэгэн доро тэдхэмжэ болгон 70.000 түхэриг үгэхэ.

9. Академик Н. Н. Бурденкын эгэшэ дүүнэр—Ольга Ниловна Бурденко ба Варвара Ниловна Чериявская гэгшэдтэ түс бүридэнь бүхы наһан соонь һара бүриин 700 түхэриг хэмжээтэйгээр пенси тогтоохо ба тэдэндэ нэгэн доро тэдхэмжэ болгон 15 мянгаад түхэриг үгэхэ.

Академик Н. Н. Бурденкын аша басаган Татьяна Бурденкын дээдэ һургуулитай болтороо һара бүриин 500 түхэриг пенси абажа байхаар тогтоохо.

10. Академик Н. Н. Бурденкын хүдөөлүүлгые гүрэнэй хүзүүн дээрэ даажа абаха.

Партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэринүүдые үндэһөөрынь һайжаруулха

(Кяхтын аймагай XVI партийна конференциһээ)

★ ★

Партийна эхин организацинуудаа һайнаар хүтэлбэрилхэ хэрэгтэй

Кяхтын аймаг хадаа энээнэй урда тээ республикын түрүү аймагуудай нэгэнийнь байһан юм. Тус аймаг хадаа хүгжэнги малажалтай ба муу бэшээр табигдаһан тариан ажалтай байгаа һэн. Республика соогоо түрүү һуури эзэлхын түлөө аймагай партийна организаци хадаа ехэхэн тэмсэл хэжэ, жэшээтэ һайнгаар хүдэлмэрилдэг байгаа. 1942 он хүртэр энэ аймаг хадаа ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Совнаркомой дамжуулгын Улаан түгые нэгэнтэ бэшэ абаһан юм. Тиин һүүлэй жэлнүүдтэ энэ аймагай түрүү зэргэеэ алдаһаниинь гэмшэлтэй.

ВКП(б)-гэй айком болбол аймагайнгаа мүнөөнэй гээгдэнги байдалые усадхаха түшаа тон бага хүдэлмэри хэнэ. Тус аймагай ажахын гол һалбаринь малажал болоно. Теэд энэ аймагай малажалынь тон муугаар табигдаһан хай. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада адуу моридойнгоо 33 процент, эбэртэ малайнгаа 46 процент, хони ямаанайгаа 16 процентыень хорооһон байнабшуу.

Мүн таряанажалай талаар һайн байдалтай бэшэ. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада гектар бүриһөө 75 килограммһаа дээшэ бэшэ ургаса хүрээжэ абаа. Агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд жэл бүри таһалдуулагдана. Таряанай газарые гүйхэнөөр ба далантайгаар хахалдаг юм. Һубаг канаваяа һэргээн бодхоожо, газараа уһалдаггүй заншалтай болошоо. Аймаг соонь нэгэ МТС бии. Теэд, тэрэнь тракторна хүдэлмэриингөө түсэбые жэл бүхэндэ дүүргэдэггүй. МТС хадаа трактористнуудаар дүүрэн хангаглаагүй. Механизаторска кадрнуудые бэлэдхэхэ түшаа хэншье анхаралаа табидаггүй байна.

Эдэ бүгэдэ юундэ болоноб гэхэдэ, партиин айком хадаа аймгүйсэдком болон газартаряалангай органуудай орондо бухы ажахын асуудалнуудые шиидхэхэ ябадалые өөрөө хэхэ гэжэ оролдодог дээрэһээ болоно. Эдэ организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд хадаа айкомой секретарьнуудһаа али нэгэн захиралта хүлеэгээд һуудаг заншалтай болошоо.

Айком хадаа ажахын органуудай ажал-ябуулгада хиналта шалгалта хэхэ ябадалаа мартана. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1946 оной сентябриин 19-эй тогтоолой байбашье һаа, партиин айком болбол колхозуудые ажахын ба эмхидхэлэй талаар бүхэжүүлхэ түшаа тон бага хүдэлмэри ябуулна. Колхозой Уставые эбдэһэн ябадалнуудые харанагүй. Колхозуудһаа хуули бусаар абтаһан газар үшөө бусаагдаагүй. Аймагай элдэб эмхизургаанууд ба нюурнууд колхозуудта 74 мянга гаран түхэриг мүнгэ үритэй байха юм. Теэд, энэ байдалые усадхаха түшаа ямаршье хэмжээ абтанагүй. Колхозуудһаа хуули бусаар абтаһан 5 толгой мори, 16 эбэртэ мал, 13 хони ямаан үшөө мүнөө хүртэр бусаагдаагүй зандаа. Колхозно Уставые эбдэһэн ба худал мэхээр колхозно зөөриие абагшад хуулиин хатуу хэмжээндэ оруулагдажа зэмэ амһаагүй байха юм.

Партиин айкомой секретарьнууд, мүн бусад хүдэлмэрилэгшэдынь колхозуудта ерэхэдээ, тэрэнэй ажабайдалые гүнзэгыгөөр шалгадаггүй, колхозно партийна организацинуудта туһаламжа үзүүлдэггүй заншалтай. Энгельсын нэрэмжэтэ, «Большевик» гэжэ колхозууд ехэхэн гээгдэнгы байдалда орошоо. Түрүү колхозуудай нэгэндэ тоологдожо байһан Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз 1946 оной нюурта оройдоо 1 унага хүлеэжэ абаба. «Большевик» колхоз 460 толгой эхэ хонидһоон миил 170 толгой хурьга түрүүлжэ абаһан байгаа. Эдэ колхозуудта хэдэн дахин ерэһэн айкомой секретарьнууд энэ байдалые харангүй үнгэрһэн байба.

Аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд колхозуудта ерэхэдээ бага зэргэ хөөрэлдөөд бусашадаг заншалтай. Эдибхитэд болон колхознигуудтай хөөрэлдэжэ, колхозой ажабайдалтай гүнзэгыгөөр танилсадаггүй байна. Нэгэ колхозые унагааһан хүниие нүгөө колхоздо хүтэлбэрилэгшөөр табидаг бүтэхэгүй ябадал гаргадаг байгаа. Эгээл иимэһээ колхознигуудай дунда нэрэ түрэеэ гутааһан Шабалин, Тубанов, Цыренжапов, Красиков, Фролов гэгшэд мүнөө хүртэр колхозуудай түрүүлэгшэдээр һуужа байнад.

ВКП(б)-гэй айком, тэрэнэй секретарь нүхэр Шагдыров болбол ямар колхозууд хоорондоо мүрысэнэб, тэрэнэй результадынь ямар байнаб, хэн мүрысөөндэ түрүүлжэ ябанаб гэжэ мэдэдэггүй байхаһаа гадна, социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлхэ талаар ямаршье эмхидхэлэй хүдэлмэри хэнэгүй.

Тус айкомой хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые тэмдэглэхэдэ иимэ байна.

ВКП(б)-гэй айком болбол саашадаа колхозно партийна эхин организацинуудые өөрынгөө бата бэхи тулгуури болгожо, аймагай XVI-дахи партийна конференциин шиидхэбэриие бэелүүлхэ еһотой.

И. Логушкин.

★★★

Конференциин делегадууд юун тухай хэлээб

Колхозно кадрнуудые хүмүүжүүлхэ

ЛАЗАРЕВ—Ульяновай нэрэмжэтэ колхозой парторг

ВКП(б)-гэй айкомой 2 жэл үлүүтэй хугасаа соо хэһэн хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэл дуулаад байхадаа, би ингэжэ хэлэхэ байнаб: олонхи колхозуудай малажал үсхэбэрилхэ түсэбөө жэлһээ жэлдэ дүүргэлэггүй ушарынь хадаа минии һанахада эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малшад түшаа гол анхаралаа табидаггүй дээрэһээнь болоно. Бодото байдалые хараад үзэгты. Манай колхозой малшад хадаа Райпотребсоюзһаа саг болзор соогоо мыло, хубсаһа гэхэ мэтын зүйлнүүдые абадаггүй дээрэһээ үни удаан сагта банида ородоггүй болошоо.

Худалдаа-наймаанай эмхи зургаануудай зарим хүдэлмэрилэгшэд хадаа колхознигуудта үгэхэ эд бараае ондоо тээшэнь гэхэ гү, али хонжоо наймаашадта үндэр сэнтэйгээр худалдадаг байха юм.

Теэд, энээниие мэдэжэ байбашье партиин айкомой зүгһөө һүүлэй үедэ эрид шууд хэмжээ абтанагүй.

Колхозно кадрнуудые, илангая малшадые, политическээр хүмүүжүүлжэ, тэдэнэрые үнэн шударгуугаар хүдэлмэрилдэг болгохо гээшэ партийна организацинуудай, бухы коммунист удай эгээн түрүүшын уялга мүн.

Гэхэ зуура, ВКП(б)-гэй айкомой кадрнуудые эрхилхэ таһаг, тэрэнэй секретарь нүхэр Федоров болбол кадрнуудые большевистскээр хүмүүжүүлхэ түшаа анхаралаа тон багаар табина. Жэшээ болгон хэлэхэ болоо һаа, минии урда тээ парторгоор хүдэлмэрилжэ байһан нүхэр Лазарев гэгшые малажал дээрэ табихын орондо, МТС-тэ завхозоор эльгээхэ гэжэ захиралта үгтэһэн байгаа. Иимэ байдалаа зогсоохо саг тулажа ерээд байнабшуу.

Шиидхэбэриин дүүргэлтые шалгаха

КАЛИННИКОВ—ПСЗ-гэй совхозой директор

Партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха, ажалшан арадые политическээр хүмүүжүүлхэ түшаа ВКП(б)-гэй айкомой һүүлэй үедэ виләэдгүй ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэниинь мэдээжэ. Гэбэшье, партиин айкомой хүдэлмэридэ ехэшэг дутуу дунданууд бии. Түбхын түрүүндэ, партиин айком, тэрэнэй эмхидхэлэй—инструкторска таһагай хүдэлмэрилэгшэд хадаа үсөөн коммунистнуудтай партийна эхин организацинууд түшаа ямаршье анхаралаа табидаггүй заншалтай байна.

Жэшээлхэдэ, ПСЗ-гэй совхозой дэргэдэхи партийна эхин организацида ВКП(б)-гэй айкомой бюрогой шухала шухала асуудалнуудаар гаргаһан шиидхэбэринүүдые эльгээдэггүй дээрэһээнь бидэнэр аймагай партийна организацин хэжэ байһан хэмжээ ябуулгачуудтай саг болзор соогоо танилсажа өөһэдынгөө хүдэлмэридэхи алдуу эндүүнүүдые элирүүлжэ шададаггүй байнабди.

Тэрээнһээ гадна, партиин айкомой бюро хадаа үшөө нёдондо манай коллективтэ хэдэн хэһэг центральна ба республиканска газетэнүүдые, мүн журналнуудые үгэхэ гээ өөрынгөө пропаганда ба агитациин таһагые уялгалһан байгаа. Тэрэнь мүнөөшье хүртэр дүүргэглээгүй байһан зандаа. Тэрэшэлэн комсомольско эхин организаци бии болгохо тухай шиидхэбэри гаргагдаб шье һаа, баһа хүсэндөө хүргэгдөөгүй байха юм.

Ушар иимэһээ аймагай хүтэлбэрилхы органууд хадаа өөһэдынгөө гаргаһан шиидхэбэри болон тогтоолнуудай дүүргэлтые хододоо шалгадаг болохо ёһотой гэжэ һананаб.

Колхозой Устав эбдэхэ ябадалые усадхаха

ЧЕСНОКОВ—аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ

Адуу мал хүгжөөхэ талаар аймагай партийна организаци, тэрэнэй коммунистнууд ехэхэн хүдэлмэри хэһэн ба хэжэшье байна. Малнуудай адуу моридһоо бэшэ рээ хүгжэжэ байна. Хэрбээ бидэнэр хүдөө ажалай артелиин сталинска Уставые иимэ бүдүүлигээр эбдээгүй һаа, колхозуудые ажахын ба эмхидхэлэй талаар бүхэжүүлхэ түшаа үшөөл ехэхэн амжалтануудые туйлаһан байха бэлэйбди.

Теэд, манай колхозууд аймагай зарим хүтэлбэрилхы органуудай дэмжэлгэгэйгээр колхозой Уставые бүдүүлигээр хазагайруулһан байшоо. Урдань 10 гаран мянган толгой эбэртэ малтай байһан Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө арайхан гэжэ 3—4 мянган толгой малтай болоод байнабшуу. Энэ хадаа имагта колхозой Уставые эбдэһэн дээрэһээ болоо гэхэдэ алдуу болохогүй байна.

Аймагай газарай ба малажалай таһагуудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа колхозно үмсые өөрынгөө үмсын зөөритэй адлихан энэ тэрэ хүндэ тэды толгой адуу мал, тэды сэнтэйгээр үгэгты гэжэ байжа захирдаг байһан юм. Эгээл иимэһээ олонхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд колхозно үмсые иишэ тиишэнь гаргашалжа, хонжоо наймаа хэжэ байһан баримтанууд хаа-хаанагүй үзэгдэнэ.

„Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха хэмжээнүүд тухай" [...] вигельство ба партиин гаргаһан түүхэтэ тогтоолые үдэр бүри гөө хүдэлмэри дээрэ гаргай хүтэлбэри болгожо, колхозой Уставые эбдэхэ ябадалые усадхажа, колхозуудта ажахын ба эмхидхэлэй талаар бүхэжүүлхэ гээшэ коммунист бүхэнэй арюун уялга мүн.

Идеологическа хүдэлмэриие һайжаруулха

Делегат МОРОЗОВ.

Партийна шухала хүдэлмэринүүдые ябуулхадаа ВКП(б)-гэй айком эмхидхэхы хүсэниинь боложо үшөөл шадаагүй. Партиин айком болбол идеологическа хүдэлмэриие тон хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ. Хэнэншье мэдэхээр, манай аймаг соо политическэ ба теоретическэ дүүрэн бэлэдхэлтэй кадрнууд олон бии. Зүгөөр, ажалшан арадай дунда эдэнэрээр политическэ ТЕМЭТЭЙ элидхэл ба лекцинүүдые уншуулха талаар партиин айком тон бага хүдэлмэри хэһэн байнабшуу.

„Звезда" ба „Ленинград" гэжэ журналнууд тухай" болон „Партиин ургалта ба партида шэнээр орогшодтой партийно-эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэринүүдые шангадхаха хэмжээнүүд тухай" гаргаһан ВКП(б)-гэй ЦК-гэй түүхэтэ тогтоолнуудые бэелүүлхэ зорилготойгоор ажалшан арадай дунда политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие үндэһөөрынь һайжаруулха гээшэ бидэ коммунистнуудай арюун уялга болоно.

Ажалшан арадые политическэ хүмүүжүүлэнгүй ажал хүдэлмэри дээрэ амжалтануудые туйлаха болохогүй гэжэ коммунист бүхэн мэдэхэ ёһотой.

Хуули заршамые эбдэжэ болохогүй

ПОСОКОВА—аймагай прокурор

Партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэринүүдые мүнөө үеын оршон байдалтай зохилдуулан һайжаруулха түшаа партиин айкомой бюро, тэрэнэй секретарьнууд ёһо тэды хүтэлбэри үгэнэ гэжэ би һананаб. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин хангалтагүй байһан дээрэһээ зарим хүнүүд советскэ хуули заршамые эбдэжэ, гэмтэ ябадал хэдэг байна.

Урдань 10 гаран мянган толгой адуу малтай байһан Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз һүүлэй хоёр жэлэй туршада 149 толгой адуу мори, 542 толгой эбэртэ мал, 1042 толгой хони ямаа хорооһон байгаа. Энэ болошогүй байдал имагт политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һулаар табигдаһан дээрэһээ гарана гэхэдэ болоно.

Теэд, манай зарим коммунистнууд политическэ хүдэлмэри ажалшан арадай дунда хэхын орондо, өөһэдөө советскэ хуули заршамые бүдүүлигээр хазагайруулна. Жэшээнь, тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ коммунист нүхэр Шабалин гэгшэ городоор ошохододоо үдэр бүхэндэ 200 түхэриг, аймагай центр ерэхэдээ үдэр бүхэндэ 50 түхэриг гаргашалжа хуули буса юумэ хэжэ байһан байгаа.

Иигэжэ бүдүүлиг заншалтай гү, али хуули буса ашанууд гаргажа байһан этэгээдүүдые хуулиин хатуу хэмжээндэ хабадуулха зайлашагүй.

МТС юундэ гээгдэнэб?

ГАРМАЕВ—МТС-эй директор

Кяхтын аймаг соо нэгэ МТС бии. Теэд, энэнь жэлһээ жэл бүри үйлэдбэриингөө программые дүүргэнэгүй, республика соо эгээн гээгдэнги МТС гэжэ тоологдоно. Ямар ушарһаа иимэ гээгдэлтэй байнаб гэхэдэ, аймагай партийна, советскэ, илангаяа газар-таряалангай органууд, МТС-ые шударуу кадрнуудаар хангаха түшаа анхаралаа тон багаар табидаг байха юм.

Иигэжэ тус МТС-эй гүрэнэй хүзүүн дээрэ жэлһээ жэлдэ һуужа байхые болюулха ёһотойбди. Тракторна хүдэлмэриингөө программые эрхим һайн шангаргайгаар дүүргэдэг болохо гээ һаа, кадрнуудые бэлэдхэхэ түшаа аймагай партийна организаци ехэхэн анхаралаа табиха ёһотой. Зүгөөр, мүнөө жэлдэ 25 механизаторска кадрые бэлэдхэхэ зорилготойгоор курс эмхидхэһэн байгаа. Теэд аймагай зарим колхозууд хадаа энэ курсда һуража шадахагүй бага наһатай үхибүүд ба үндэр наһатай үбгэд хүгшэдые эльгээдэг ушарнууд бии. Тиимэһээ кадрнуудые бэлэдхэхэ гэһэн хэмжээ-ябуулгамнай таһалдажа байна гээшэ.

Манай МТС бии болоһонһоо хойшо арайхан гэжэ мүнөө жэл 700 центнер таряа гүрэндэ оруулба. Тиихэ зуураа, аяар 70 тонно шахуу үнэтэ горючи гаргашалһан байха юм. Энэ байдалые хараад абажа, партиин айком манай хүдэлмэридэ халуун туһаламжа үзүүлхэ ёһотойбшуу.

Соведэй хүдэлмэри һайжаруулха

САКИЯЕВ—Усть-Кяхтын сомисполкомой түрүүлэгшэ

Энээнэй урда тээ болоһон партийна конференцинүүд болон партиин айкомой пленумүүд бүхэндэ би хабаадалсадаг байгааб. Тиин, энэ суглаанууд хадаа тон зүб ба дэлгэрэнгы тогтоол шиидхэбэринүүдые яһала олоор гаргадаг байгаа һэн. Хэрбээ энэ шиидхэбэринүүдэй барандаа дүүргэлтэ болгогдодог байгаа һаань, манай аймаг хадаа иимэ гүнзэгы таһалдалда орохогүй, түрүү аймагуудай тоодо байха байгаа.

Сельскэ ба сомоной Советүүд ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй тулгууринь үшөө болоогүй байһан зандаа. Эгээл иимэһээ зарим хүнүүд, илангаяа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, Советүүдэй хүдэлмэриие тоодоггүй, тэрэнэй захиралтые дүүргэдэггүй байдаг юм. Тиимэһээ партиин айком ба аймгүйсэдком болбол сомоной Советүүдэй үүргые улам дээшэлүүлхэ түшаа эрид шууд хэмжээ ябуулгануудые абаха ёһотой гэжэ һананаб.

Партийна конференциин тогтоолһоо

Тус конференци болбол ВКП(б)-гэй айкомой, тэрэнэй шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсээд, партиин айкомой шэнэ составые һунгаһан байна.

Энэ элидхэлнүүд түшаа үгэ хэлэгшэд гэбэл: нүхэр Калинников (ПСЗ-гэй совхозой директор), нүхэр Лазарев (Ульяновай нэрэмжэтэ колхозой парторг), делегат Андрианов, делегат Пинчук, нүхэр Яковлев (Совмонторгын начальник), нүхэр Самбаров (МГБ-гэй Городской таһагай хүдэлмэрилэгшэ), нүхэр Кожевин (Райпотребсоюзай түрүүлэгшэ), нүхэр Бадмаев (аймагай газетын редактор), нүхэр Чесноков (аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ) болон бусад хамта 20 хүн болоно.

Конференци дээрэ үгэ хэлэһэн делегадууд большевистскэ шүүмжэлгэ хэжэ, партиин айкомой ба эхин организацинуудай хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунданuудые элирүүлбэ.

ВКП(б)-гэй айкомой тоосоото үе соо хэһэн хүдэлмэриие конференци болбол хангалтатай дээрэ тоолоод, зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаба.

* * *

Конференциин һүүлээр болоһон ВКП(б)-гэй айкомой нэгэдэхи пленум болбол партиин айкомой секретарьнуудаар нүхэд Шагдыров, Коновалов, ба Федоров гэгшэдые һунгаба.

Бухы арга-боломжоёо бүрин хэрэглэхэбди

(ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Б. Шагдыровай элидхэлһээ)

Аймагай XV партийна конференци болоһонһоо хойшо жэл хахад үлүүтэй саг үнгэрөө. Тоосоото үедэ манай аймагай ажалшад хадаа бухы советскэ арадтаяа хамта фронтдо али болохо туһаламжа үзүүлһэн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай илалта түгэлдэрөөр дүүрэһэнэй һүүлээр арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ сталинска табан жэлэй түсэб соо хараалагдаһан агууехэ программые бэелүүлхэ талаар нилээдгүй ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байгаа.

Тоосоото үедэ гэхэ гү, али XV ба XVI партконференцинүүдэй хоорондо ВКП(б)-гэй айкомой хэһэн ажал хүдэлмэриие хараад үзэе. Хэнэйшье мэдэһээр аймагай ажахын гол һалбари хадаа малажал болоно. Теэд, аймагай партийна ба советскэ, илангаяа малажалай органуудай зүгһөө адуу мал түшаа тон багаар анхаралаа табиһан дээрэһээнь, 1944—1945 онуудта адуу малнай айхабтар ехээр гээлтэ хоролтодо ороһон юм. Гансахан 1944 оной январиин 1-һээ 1945 оной январиин 1 хүртэр адуу мори—33 процент, эбэртэ мал—46 процент, хони ямаан—15 процент хорооһон байнабшуу.

Энэ үедэ эхэ малай һубайрха ябадал ехэхэн хэмжээндэ хүрөө һэн. Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ ябадал тон хангалтагүй байна. Иимэ байдалые заахашье тэсэжэ болохогүй байһамнай мэдээжэ. Аймагай партийна организаци болбол энэ гээгдэнги байдалые усадхаха талаар ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэжэ, 1946 ондо малажал дээрэ зарим нэгэн амжалтануудые туйлаһаниинь тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Энэ жэлэй октябриин 1-эй мэдээгээр малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб эбэртэ бодо малаар—104 процент, хони ямаагаар—103,4 процент, адуу моридоор—95,3 процент дүүргэгдээ. Хэрбээ 1945 онтой сасуулбал, энэ жэлэй туршада адуу малай гээлтэ хоролтодо орохо ябадал нилээдгүй бага болоо. Аймагай олонхи колхозууд, түрүү малшад хадаа адуу малайнгаа хойноһоо һайн харууһалга хэнэ. Эдэ колхозно парторганизацинууд ехэхэн хүдэлмэри хэһэн байнабшуу. Жэшээлхэдэ, Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ коммунист нүхэр Ширчов, парторганизациин секретарь нүхэр Синайская гэгшэд бухы коммунистнуудтаяа хамта партийно-политическэ хүдэлмэри колхознигуудайнгаа дунда эршэмтэйгээр хэжэ, адуу мал үсхэбэрилхэ түсэбөө бухы түрэлөөрынь үлүүлэн дүүргэжэ шадаа.

Тэрэшэлэн Ворошиловай, Кировэй, Ульяновай нэрэмжэтэ, «Улаан Субуктуй» болон бусад колхозууд малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Эдэ колхозуудта малажал дээрэ эрхим һайнаар хүдэлмэрилдэг стахановецууд олон бии. Тэдэнэрэй олонхинь «Республикын эрхим малшан» гэһэн үндэр дээдэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха юм. Адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гэһэн тэмсэл хаа-хаанагүй үргэлжэлһөөр.

Гэбэшье, манай олонхи колхозуудта малай үхэхэ, эхэ малай һубайрха ябадал үшөө болюулагдаагүй байна. Аймагай олонхи колхозууд үбһэ тэжээл бэлдэхэ түсэбөө холо дүүргэээгүй байшоо. Малшадай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри, социалистическэ мүрысөөн, түрүү малшадые урмашуулха хэмжээнүүд тон хангалтагүйгөөр хэгдэнэ гээшэ. Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ хүдэлмэри бухы колхозуудаар тон хангалтагүй ябуулагдана. Эдэ бүгэдые партийна организаци хараадаа абажа, дурсагдаһан дутуу дунданuудые ойрын сагта усадхаха үүргэтэй.

Агротехническэ заабариие бүдүүлигээр хазагайруулжа, таряалангай газарые тон муугаар элдүүрилдэг дээрэһээ үндэр баян ургаса һүүлэй жэлнүүдтэ туйлаагүйбди. Таряанай талмай жэл ерэхэ тудам манай эндэ бага боложо байха юм. МТС-най жэл бүхэндэ үйлэдбэриингөө түсэбые дүүргэнэгүй. Тэрэшэлэн пар хахалха түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Үбэлэй үедэ хэгдэхэ агротехническэ хэмжээнүүдые эхилһэн колхоз аймаг соомнай даб дээрэ үшөөл үгы байна.

Манай аймагай ажаүйлэдбэриин предприятинууд болохо Сүхын арһанай завод, Промкомбинат, Куйбышевай нэрэмжэтэ ба «Красное Знамя» гэжэ олозоборилгын артельнүүд, түмэрзамай транспорт үнгэрэгшэ 10 һарынгаа үйлэдбэриин түсэбые 124 процент гэхэ гү, али жэлэйнгээ түсэбые 104 процент дүүргээд байна. Тус коллективүүдэй партийна эхин организацинууд партийно-политическэ хүдэлмэриие, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ шадаһанайнгаа ашаар иимэ амжалтануудые туйлаһан байна гээшэ. Тиин, эндэхи партийна организацинууд болбол туйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа заахашье амарха еһогүй, харин шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлахын түлөө тэмсэхэ еһотой. Кяхта городой центрые культурно-болбосон болгохо түшаа ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

Аймагай партийна организаци болбол партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэриие нилээдгүй һайжаруулжа, тоосоото үедэ 215 эрхим, түрүү ба шударгуу хүнүүдые өөрынгөө зэргэдэ абаһан байгаа. Гэбэшье, залуу коммунистнуудые политическээр хүмүүжүүлхэ түшаа, тэдэнэрэй идейно-политическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ түшаа тон бага хүдэлмэри ябуулагдажа байһыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Партийна организациин, коммунист бүхэнэй эгээн түрүүшын зорилго хадаа «Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалые усадхаха хэмжээнүүд тухай» гаргаһан ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй түүхэтэ тогтоолые ба «Партиин ургалта тухай ба ВКП(б)-дэ шэнээр орогшодтой партийно-эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэринүүдые шангадхаха хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые үдэр бүриингөө практическа хүдэлмэри дээрэ бэелүүлжэ, партийна эхин организацинуудые бүхэжүүлхэ болон колхозуудые эмхидхэлэй ба ажахын талаар бүхэжүүлгэдэ байна.

Аймагай партийна организаци болбол Ленин—Сталинай партиин Центральна Комитедэй, мүн ВКП(б)-гэй Обкомой үдэр бүриин хүтэлбэри доро урдаа табигдаһан харюусалгатай ба хүндэтэй зорилгонуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ, сталинска шэнэ табан жэл соо хараалагдаһан программые дүүргэхэ талаар аймагайнгаа ажалшадые зоригжуулха байна.

родуудта кооперативна наймаа дэлгэрүүлхэ, үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргалгые ехэ болгохо

-Сталинай парти болмилистическэ экономикые ные ба арад зоной ажаб йргэсэлые хангахын зайусловн гээшэ гэжэ эд эрьесэ хүгжөөлгые угаа най дээрэ ходоһоо тооло. Партиин XVII с"езд рэр Сталин болбол манайные хүгжөөхын тулада эдбэриин ба хүдөө ажалай иин гансал ургалта хан байна гэжэ зааһан Оронойманай экономическа ы булаг шэнгэр бурьялывнь, тиихэдэ ажаүйлэд- хүдөө ажал еөрынгөө ние саашадань ургуулхын ураашуулгатай байхынь үшөө нэгэ условитой байтай гэбэл—город ба деревхоорондо, ороной районууд льнуудай хоорондо, арахын элдэб һалбаринуудай о дэлгэрһэн эд товарай хэрэгтэй байна",—гэжэ Сталин зааһан байгаа.

ймнай арадай ажахы дайто тээхи шэнэдхэн байне бэелүүлжэ байгаа мула эд товарай эрьесые дэлэ тушаа манай гүрэнэй усгаар шухала зорилгобигдэнхэй. Амгалан сагай ын эрхэ байдалда эд товамальна эрьелтэ һэргээн локо, советскэ культурна хэ худалдаа наймаан дэлэлдэхэ ёһотой.

болбол эд товарай эрьеэргэрүүлхын тулада али бүболомжые хэрэглэхэ гэжэ. Тиимэ шухала арга боудай нэгэниинь хадаа, кооперативна, нютагай эдбэридэ үргэн хэрэглэлэй бүтээн гаргалгые нилээд лэ ябадал болоно.

оной ноябрийн 9-дэ ССР Министрнүүдэй Совет болродуудта ба посёлогуудтаолоор болон ажаүйлэдбэбараагаар кооперативна нааниие дэлгэрүүлхэ тухай хоол болон үргэн хэрэгдбараануулые кооперативпредприятинуудаар бүтээне ехэ болгохо тухай" урын гүн удхатай шухала гаргаһан байна. Эд товаэсые дэлгэрүүлхэ ба үргэглэлэй эд бараа бүтээне үргэдхэхэ зорилго гээшевистскэ партиин ба сотүрэнэй тусгаар анхарал гоо хандуулдаг хэрэг мүн нь энэ тогтоол гэршэлнэ. арай эрьесын үргэнөөр э тудам, эдеэ хоолой ба эдбэриин эд бараануудые гаргалгые ехэ болгохо тунай ороной ажалша зоной далнь үргэнөөр өөдөө байнабшуу.

Союзай Министрнүүдэй Сотогтоол хадаа городуудта удэлмэришэдэй посёлогүрэнэй худалдаа-наймаауугаар, кооперативна найгэрүүлхэ мэтээр эд товаэсые хүгжөөхэ тэрэ шухаболомжые хэрэглэхээр зодаһан байна. Мүнөө үедэ эд гшэдэй ба олзоборилгын ци болбол үргэн хэрэглэбараа бүтээн гаргалгые хэ ба тэрэниие худалдаха дашье хангалтагүй хүдэлжэ байдаг. Үнэндөө эд хэшэдэй кооперации гээшэ гүабажа байһан хомор товар худалдаха ба тэрэниие тушаа өөрынгөө үүргые лаад байна. Олзоборилгын ци гээшэ өөһэдынгөө мадаар ба лавкануудаар дам продукца худалдагтай байха юм. Тиимэ хадаа хэрэглэгшэдтэй холбогүй болоһон ба советскэ эрилтэнүүлые харюулнашэ. Кооперации хадаа город вниин хоорондо эд товарай муугаар эмхидхэнэ, гэбэл. уд ба таряашадай гүрэнэйндахи уялгануудые дүүрнь һүүлээр үлүү га үдөө ажалай продуктнууородой зониие хангахын тухэрэглэгшэдэйшье, олзошье кооперацинууд хуабанагүй. Кооперативна риятинууд ба эмхизургаауртэн хэрэглэлэй эд товар эдеэ хоолой зүйлнүүдые гые шухала хэмжээ ябуулаадүй, өөрынгөө ииин ассортиментые үргэдшанарыень һайжаруулха ые хангаадүй байһаар. Кооууд хадаа нютаг дээрэхи эд ба хаядаһые, мүн гүрэ гаргажа үгэһэн түүхэй рынгөө үйлэдбэриие хүгтулада муугаар хэрэглэ-

хэрэглэгшэдэй ба олзобо кооперацинууд болбол гога монопольно байдалгай байһан гүрэнэй худалдаамурысэнагүй. Гор гүрэнэй ба кооперативна наймаанай хоорондо зүбөөр ябуулагдаһан конкуренци байгаагүй дээрэһээ худалдаа-наймаанай хэрэгтэ гарза ушаруулжа ба хүдөө ажалай продуктнуудаар болон үргэн хэрэглэлэй эд товараар наймаа хэхэ ябадалые үргэдхэлгые һаатуулжа байна гэжэ правительство тоолоно.

Дайнай урда тээхи табанжэлнүүдэй үедэ, мүн тэрэшэлэн дайнай үедэшье манай гүрэнэй ажаүйлэдбэри маша ехээр ургаба. Тэдэ, гүрэнэй ажаүйлэдбэриин ургалта хадаа нютагай ба кооперативна ажаүйлэдбэриие һэлгэхэгүй байхаһаа гадна, харин тэрэниие үргэнөөр хүгжөөхэ гэһэн байха юм. Гэхэ зуура, гүрэнэй ажүйлэдбэриие үшөө хүсэдөөр хүгжөөгөөгүй байһан олоншог городуудта ба посёлогуудта кооперативна предприятинууд оройдоошье байгуулагдаагүй байнабшуу. Кооперацинууд хадаа городской зоной дундаһаа ажалгүй хүнүүдые хүдэлмэридэ хабаадуулха тушаа хэшээл гарганагүй,

Эсэстээ, эд хэрэглэгшэдэй ба олзоборилгын кооперацинууд болбол өөһэдынгөө ресурснуудые үргэдхэхэ тушаа хүсэд үүсхэл гарганагүй. Кооперативна предприятинууд ба организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд гол түлэб гүрэнһөө абтаһан түүхэй эд ба ресурснуудые хэрэглэжэ хүдэлмэрилхөөр бодомжолоод, бусадай тэдхэбэриие хүлеэһэн һаналтай. Тэдэнэр хадаа пайщигуудай дунда хүдэлмэрилхөө ба кооперативна зөөриие арбидхахаа болёод байна. Шалгалтын хүдэлмэриин муудаһан дээрэһээ хулгай ба урилтанууд болоно.

Правительство болбол советскэ худалдаа-наймаанай эмхидхэлгэдэ гараһан эдэ хазагайралтануудые богонихов болзор соо эсэслэн һалгааха шухала гэжэ тоолоно. ССР Союзай Министрнүүдэй Совэдэй тогтоол болбол эд хэрэглэгшэдэй ба олзоборилгын кооперациин хүдэлмэриие үндэһөөрынь шэнэдхэхын эхи табиһань гээшэ.

ССР Союзай Министрнүүдэй Совет болбол мүнөө үедэ гансахан хүдөө нютагуудта худалдаа хэжбайһан Центросоюз хадаа мүн городууд ба хүдэлмэрилэгшэдэй посёлогуудташье ажаүйлэдбэриин ба эдеэ хоолой үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар наймаа хэхэ ябадалые дэлгэрүүлхые эриһэн байха юм. Гүрэнэй уялгануудые дүүргэһэнэйнь һүүлээр деревнидэ хүдөө ажалай продуктнуудай үлүү гараһыень рынок дээрэхи сэнгээр худалдан абажа, тэрэниие городто худалдаха ябадалые эмхидхэхэ тухай эд хэрэглэгшэдэй кооперацинда ба инвалидуудай кооперацида дурадхагдаба. Иимэ зорилгоор городууд ба хүдэлмэришэдэй посёлогуудта, мүн түмэр харгынуудай станцинуудта ба пристаньнуудта галха, будаа, мяха, загаһа, өөхэ тоһо, үндэгэ, һү, сагаан эдеэ, хатаабха, овощь, фрукт, жэмэс, һархяаг, виноградна ба жэмэсэй архи, мёд ба бусад эдеэ-хоолой зүйлнүүдые рынок дээрэхи сэнгээр болобошье, гүрэнэй коммерческэ худалдаа-наймаа хэхын тулада тогтоогдоһон сэнгэһээ дээшэ бэшэ үнэтэйгөөр наймаалха гэһэн зүбшөөрэл тэдэндэ үгтэбэ.

Центросоюз ба инвалидуудай кооперации болбол городуудта ба хүдэлмэришэдэй посёлогуудта магазинуул, павильонууд палатканууд, ларёгуудые нээхэ болон, мүн тэрэшэлэн гар дээрэхи жэжэ ба нүүдэл наймааниие эмхидхэхэ уялгатай. Баһа тиихын хажуугаар эд хэрэглэгшэдэй кооперации гээшэ үйлэдбэринингөө ажалые ба хүдөө ажалай продуктнуудые болбосоруулгые үргэнөөр эмхидхэхэ, хүбсаһа, сабхи оёхо, элдэб юумэ һэльбэн заһаха мастерскойнуудые, парикмахерскнууд болон үргэн хэрэглэлэй эд товар бүтээн гаргаха мастерскойнуудые эмхидхэхэ ёһотой.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэриие үндэһөөрынь шэнэлхэн табилга хадаа улад зониие эд бараагаар ба эдеэ-хоолоор хангалгые һайжаруулха, эдеэ-хоолой нэмэлтэ ехэ ресурснуудые эд товарай эрьесэдэ оруулан хандуулха, ажаүйлэдбэриин товар бүтээн гаргалгые хүгжөөлгэдэ туһалха, кооперативна ажаүйлэдбэридэ худалдаа-наймаанай үүсхэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ байһаниинь лабтай. Эд хэрэглэгшэдэй кооперации болбол гүрэнһөө абаһан эд товарнуудые хубааха орган байһанаа советскэ худалдаа-наймаанай орган болгогдохо ёһотой.

Баһа, олзоборилгын кооперациин хүдэлмэриие үндэһөөрынь шэнэдхэн таби а шухала. Тэрэ хадаа эртөө таарахагүй ажалүйлэдбэриин захидалнуудые дүүргэхээ болижо, улад зондо хэрэгтэй үргэн хэрэглэлэй эд товар бүтээн гаргалгада өөһэдынгөө предприятинуудые оруулхань гээшэ. Олзоборилгын кооперации хадаа шэнэ предприятинуудые нээхэ, нютагайнгаа түүхэй эд болон гүрэнэй ажаүйлэдбэриин хаядаһые үргэнөөр хэрэглэхэ, мүн тэрэшэлэн гүрэнһөө үгтэһэн түүхэй эдые хүсэдөөр хэрэглэхэ ёһотой. Олзоборилгын кооперацинууд хадаа городуудта болон хүдөө нютагуудташье өөрынгөө бүтээн гаргаһан эд бараануудые базар болон ярмаркануд дээрэ худалдаха ябадалые дэлгэрүүлхэ уялгатай. Тиихын тулада өөрынгөө худалдаа-наймаанай газарнуудые бии болгохо ёһотой. Правительство болбол гүрэнэй ажаүйлэдбэридэ хэрэглэгдэнгүй байдаг зарим түхеэрэлгэнүүдые, зэмсэг хэрэгсэлнүүдые болон түүхэй эдые олзоборилгын кооперацинуудта дамжуулан үгэхэ гэжэ шиндхэбэ. Тиихын хажуугаар, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет болбол эд хэрэглэгшэдэй ба олзоборилгын кооперацинуудта хэдэ кэдэн налоговой хүнгэлэлтэнүүдые олгожо, тэдэнээр налог түлүүлхэ гуримые хубилгаха шухала гэһэн байха юм. Мүн тэрэшэлэн кооперативна предприятинуудай бүтээн гаргаһан эд товарнуудта гүрэнэй хиналтатайгаар үнэсэн тогтоохо арга кооперацинуудта олгогдоһон байгаа.

ССР Союзай Министрнүүдэй Совет болбол кооперациин ба нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай эдеэ хоол ба эд товар бүтээн гаргалгые нилээд үргэдхэхэ гэжэ хараалһан даалгабариие 1947 ондо баталһан байна. Гүмэрөөр хэһэн хэрэгсэлнүүд амһартанууд, мебель, эд буд, гугал хубсаһан, оймһо баарья, музыкальна хэрэгсэлнүүд, галантеэи, гэртэхи хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга тон ехээр нэмэхэнь. Тиимэ зорилгоор гүрэн болбол түүхэй эд ба хэрэгсэлнүүдые ехээр гаргажа үгэхэ юм.

Кооперативна организацинуудта худалдаа-наймааниие улам саашаһань дэлгэрүүлхэ ба үргэн хэрэглэлэй эд товар бүтээн гаргаха ябадалда туһалхын зорилгоор, мүн тэрэшэлэн кооперативна организацинуудай хүдэлмэриин хойноһоо гүрэнэй хиналтые шангадхахын, эд хэрэглэгшэдэй обществонуудай, олзоборилгын кооперациин ба инвалидуудай кооперациин артелиин Уставые нарин наар сахихын зорилгоор правительство болбол СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй лэргэдэ олзоборилгын ба эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хэрэгүүдые эрхилхэ Главна управлени бии болгохо гэжэ шиидхэбэ.

Мүн тиихын хажуугаар нютагуудтахи манай бүхы советскэ ба партийна органууд хадаа худалдаа-наймаанай асуудалнуудта ба үргэн хэрэглэлэй эд бараа бүтээн гаргаха хэрэгтэ өөһэдынгөө хангалгые үндэһөөрынь хубилгаха шухала. Кооперативна организацинуудай хүтэлбэриие шалгагдамал мэргэжэлтэй кадрнуудаар бэхжүүлхэ, правлени ба шалгалтын комиссинууд ые һунгажа байгуулха ябадалые хаа—яанагүй һэргээн болгоохо, кооперативна зөөриие хулгай ба урилтаһаа наринаар сахиха хэрэгтэй. Союзна ба автономно республиканууудай министрнүүдэй соведүүд, нютагуудтахи партийна организацинууд хадаа ССР Союзай Министрнүүдэй Совэдэй тогтоолые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхэ хэмжээнүүдые энэ дары зохёохо, худалдаа-наймаанай хэрэгтэ үдэр бүриин хиналта ба хүтэлбэри үгэжэ хангаха, үргэн хэрэглэлэй эд бараа болон эдеэ-хоолой зүйлнүүдые гаргалгые али болохоор үргэдхэхын тула эдибхитэйгээр тэмсэхэ ёһотой.

Министрнүүдэй Совэдэй тогтоол болбол советскэ худалдаа-наймааниие дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ шэнэ үеые нээхэ байна. Эд товарай эрьесые дэлгэрүүлхын тулада нэмэлтэ арга боломжонуудые хэрэглэхэ, городуудта кооперативна худалдаа-наймааниие дэлгэрүүлхэ гээшэ улад зоной эрилтые хангаха хэрэгые һайжаруулха, худалжэ олохо салин хүлһэ абалгын хэмжээниие дээшэлүүлхэень, мүнгэнэй үнэ сэнгые бэхжүүлхэдэнь, социалистическэ экономикын саашанхи ургалтадань туһалха байһандань һэжэг һанагданагүй. Правительствын тогтоол болбол арад зоной ажаһуудалые һайжаруулха тухай сталинска оролдолго шэнээр гаргагдаһаниие харуулна. Тэрэ тогтоол хадаа дайсэраг дээрэһээ тохеолдоһон бэрхэшээлнүүдые дабалгада ба шэнэ табанжэлэй гайхамшагта ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалда туһалха байна.

(Сентябриин 11-эй „Правдын" түрүү бэшэг).

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Хүдөөгэй клубууд ба уншалгын байшангуудта туһалха хэмжээнүүд тухай

Хүдөөгэй клубууд ба уншалгын байшангуудай хүдэлмэриие һайжаруулхын зорилгоор, РСФСР-эй Министрнүүдэй Совэдэй 1946 оной сентябриин 21-дэ гаргаһан тогтоолые үндэһэлжэ, БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет энэ оной октябриин 21-дэ дэлгэрэнгы тогтоол гаргаба.

Энэ тогтоолоор 1946 оной ноябриин 5 хүртэр уншалгын байшан, хүдөөгэй ба колхозой клубуудай гэр байра, түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые заһабарилжа, тэдэниие түлеэ залһаар ба гэрэлээр хангажа, үбэлэй үеын хүдэлмэридэ бэлэдхэхые, мүн уншалгын байшангай ба клубуудай ондоо хэрэгтэ ашаглагдажа байһан гэр байрые энэ оной ноябриин 15 хүртэр сүлөөлхые аймгүйсэдкомуудые уялгалба. Саашадаа клуб ба уншалгын байшангуудай гэр байрые ондоо тээшэнь хэрэглэлгэ огтолон хоригдоһон байха юм.

Өөрын гэр байрагүй уншалгын байшан ба клубуудта культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулхада таарамжатай зохид тусхай гэр байра оложо үгэхэ, 1946 оной ноябриин 15 хүртэр уншалгын байшан ба клубуудай үбэлдэ бэлэн болоһониие шалгаха тусхай комиссинуудые аймагуудта байгуулжа шалгалта хэхэ, клуб ба уншалгын байшангые саг соонь финансировалха, нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинууд ба олзобориин кооперацинуудта мебель бүтээжэ, 1946—1947 онуудта клубууд ба уншалгын байшангуудые түхеэрэлгээр хангаха гэжэ аймгүйсэдкомуудые уялгалба.

Гадна аймгүйсэдкомууд болбол хүдөөгэй клубууд ба уншалгын байшангуудай хүдэлмэри тухай зүбшэн хэлсэжэ, тэрэнэй хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха ёһотой болоно.

1946—1950 онуудта СССР-эй, РСФСР-эй ба БМАССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ түсэбүүд тухай пропагандые хүдөөгэй клубууд ба уншалгын байшангуудта үргэнөөр ябуулха. хүдөө ажахын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, научно-гэгээрэлэй ба агротехническэ пропагандые һайнаар эмхидхэхэ. арадай творчествые хүгжөөжэ, ажалшадай культурна амаралтые эмхидхэхэ ябадалые хангахыень БМАССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй дэргэдэхи культурно-гэгээрэлэй эмхизургаануудай хэрэгые эрхилхэ Управлениие уялгалаа.

Мүн хүдөөгэй клубууд ба уншалгын байшангуудта естественно-научна, историческа ба агротехническэ темэнүүдтэ лекцинүүдые һарадаа нэгэнһээ доошо бэшэ эмхидхэхын тула али бүхы һалбариин мэргэжэлтэдые лекци уншаха хэрэгтэ хабаадуулхые, 1946—1947 онуудта хүдөөгэй клубууд ба уншалгын байшангуудые радиотой болгохо, мал ажал дээрэ байһан колхознигуудай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриие эридээр һайжаруулха ябадалые культурно-гэгээрэлэй эмхизургаануудай хэрэгые эрхилхэ Управлени уялгалагдаа.

Энэ тогтоолой еһоор дайнай урда тээ клубтай байһан колхозууд 1946—1947 онуудта тэдэнээ һэргээн бодхоохо еһотой. Декабриин 1 хүртэр культурно-гэгээрэлэй эмхизургаанууд кадраар гүйсэд хангагдаха, уншалгын байшан ба клубуудые даагшад аймгүйсэдкомуудаар баталагдаха зэргэтэй. Культурно-гэгээрэлэй кадрнуудые аймгүйсэдкомой зүбшөөлгүйгөөр ондоо хүдэлмэридэ оруулалга хоригдобо.

Дундаһаа доошо бэшэ эрдэмтэй, ниитэ-политическэ гү, али культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ нэгэ жэлһээ доошо бэшэ хүдэлмэрилһэн хүнүүд хүдөөгэй клубуудые даагшадаар томилогдохо гэжэ тогтоогдобо.

Хүдөөгэй клубууд ба уншалгын байшангуудта уранһайханай, научно-гэгээрэлэй, хүдөө ажахын кинофильмнүүдые ба кинохроникые һара соо 1-2-һоо доошо бэшээр харуулжа байхые кинофикациин управлениие уялгалба.

1947 ондо хүдөөгэй драматическа, дуунай ба хүгжэмэй коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые бэлэдхэхэ. мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ семинарые нютагуудта үнгэргэхэ, уранһайханай самодеятельностиин репертуарын ба тэдэндэ туһалха сборнигуудые ород ба бурят хэлэн дээрэ хэблэжэ гаргаха ябадалые хангахые БМАССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй дэргэдэхи искусствын хэрэгые эрхилхэ управлени (нүхэр Чумаков) ба культурно-гэгээрэлэй эмхизургаануудай хэрэгые эрхилхэ Управлени (нүхэр Шмаков) уялгалагдаба.

Агротехническэ ба зоотехническэ пропаганда, наглядна агитаци, уранһайханай самодеятельность, сэрэгэй-физкультурна ба санитарна хүдэлмэри ябуулха методическа бэшэг хэблэжэ гаргахые Бургиз (нүхэр Бимбаев) ба культурно-гэгээрэлэй эмхизургаануудай хэрэгые эрхилхэ управлени уялгалагдаба.

1947 он соо аймагай социалистическэ культурын байшангай дэргэдэ хүдөөгэй коллективүүдтэ физкультурын инструкторнуудые бэлэдхэлгые эмхидхэхэ, хүдөөгэй клубууд ба уншалгын байшангуудай спортын талмайнуудые спортын хэрэгсэлээр хангахые физкультура ба спортын республиканска комитет (нүхэр Хабалов) уялгалагдаба.

„Тангариг" гэжэ кинофильмтэй танилсаад байхадаа

ГАЙХАМШАГТА ЗАМ

«Тангариг» гэжэ кинофильмые бидэнэр гүнзэгы баясхалантайгаар сэзжэ зүрхэнэйнгөө оеорһоо сэдьхэлээ хүдэлгэн харабабди.

Энэ картина соо манай ороной хори гаран жэлдэ һалбаран хүгжэһэн замые тодо һонороор харуулна. Энэ үе соо хэдэн олон событинууд үнгэрөөб, ямар олон бэрхэшээлнүүд дабагдааб, ямар хүндэ хүшэр дайн байлдааниие илалта түгэлдэрөөр дүүргээбибди! Манай арадууд сэсэмэргэн Ленин багшын заабари захяае дүүргэхын түлөө ами бэеэ гамнангүй тэмсэхэбди гэжэ нүхэр Сталинтай хамта тангаригаа үгөөд, манай агуу ехэ вождь нүхэр Сталинай хүтэлбэри доро илалтаһаа илалта хүртэр урагшаа дабшан ябаһан байна.

Манай социалистическэ гүрэниие байгуулгада ба хамгаалгада, тэрэнэй хорото дайсадые илажа гараха ябадалда нүхэр Сталинай ямар ехэ эмхидхэхы үүргэ дүүргэһэниинь энэ фильм соо ехэ шадамараар харуулагдаһан байна.

Хүдөө тосхонуудые булад моритой болгохо тухай Ленин багшын хүсэлэнгые манай большевистскэ партиин, агуу ехэ Сталинай ударидалгаар бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлһэн тухай мүн лэ һайнаар харуулагдана. Нүхэр Сталинай хүн зондо халуун анхаралтайгаар хандадаг ябадал манай сэдьхэлые бүри ехээр хүдэлгэнэ.

Энэ гүн ехэ удхашанартай фильм болбол Сталинска табанжэлэй түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын тула бүри үндэр ажалай габьяада бидэниие зоригжуулна.

«Коминтерн» колхозой колхознигууд: Д. Аюшеев, П. Лубсанов, М. Бальжинова, А. Дашинимаев.

„Тангариг" гэжэ кинокартина колхознигуудта харуулагдаба

Һаяхан «Тангариг» гэжэ кинокартина Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой колхознигуудта харуулагдаба.

Механигуудай түхеэрэлгэеэ хэжэ үшөө эхилээгүй байхадань түүхэтэ кинокартинын ерэһэн тухай баясхаланта соносхол бригаданууд, фермэ ба гүүртэнүүдтэ тараһан байгаа.

Тэрэ дары үбгэд, хүгшэд, залуушуул бүлэг бүлэгөөрөө колхозой центртэ эндэ тэндэһээ ерэжэ һургуулиин байшан соо сугларба. Тэдэнэр киногой эхилхые хүлеэжэ байхадаа дуугаа татан зэдэлүүлнэд. Уданшьегүй аппарадай электричествын хурса ялагар гэрэл унтаржа, суута кинокартиные харалга эхилбэ.

Советскэ арадай баатарлиг ябадал, мүн элдэб бэрхэшээлнүүдтэй ушархадаа сүхэрэн гомдожо дорогоогүй, харин бүри хатуужан, зоригжон тэмсэжэ, илалтануудые туйлаһан тухай үнэнтэ байдалые энэ фильм тон уранаар, тон һонороор харуулна.

Ленин багшын хүүр дээрэ арадай ба большевистскэ партиин зүгһөө нүхэр Сталин агуу ехэ тангариг үгөө. Тэрэ тангаригые хэрэг дээрээ бэелүүлһэн ябадал болбол манай ороной хүн бүхэнэй сэбэр сэхэ һанал бодолые, эдибхи хүсые ба хэлэһэн үгэдөө хүрэдэгые гэршэлнэ.

Манай гүрэнэй, манай партиин, манай вождиин гайхамшагта түүхэ—хореод гаран жэлэй ажабайдал хоер часай турша соо шэнээр харуулагдажа кинодо һуугшадые баясуулна. Нэгэ бүлын хүби, суута Сталинград городой, Москвагай хүби заяан, адхарһан шуһан, ажал, дотоодын дайсадтай хэһэн тэмсэл, дахяад дайн, илалтын һүүлдэхи баяр... Эдэ бүхэниие тус колхознигууд сабшалаагүй нюдөөр гэтэн хаража, нюдэнһөө нелбоһо дуһаан омгорхон баярлалдан һуунад.

Тус кинофильм болбол дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ ажалша-малшан колхозник бүхэниие улам зоригжуулан, тэдэнэй бүри үндэр ехэ амжалтануудые туйлаха ябадалдань түлгэ ба үлгэл болоно.

Д. Гунзынов.

Сэдьхэл хүдэлгэмөөр фильм

«Тангариг» гэжэ кинофильмые бүхы советскэ хүнүүд, хүгшэн залуугүй, тон һонирхолтойгоор хаража байна. Агуу ехэ Сталинай ударидалгаар советскэ арад зоной героическа тэмсэлэй зам энэ картина соо удаа дараа һубарин үнэн зүбөөр харуулагдана.

Энэ фильмые сэдьхэлээ хүдэлгэнгүй хараха аргагүй. Советскэ арадуудай большевистскэ парти ба агуу ехэ Сталинай хүтэлбэрээр арад зоной али болохо дайсан харша этэгээдүүд болохо кулагууд ба троцкистско-бухаринска бандидуудтай, немецко-фашистска булимтарагшадтай хайра гамгүйгөөр тэмсэжэ, үзэгдөөгүй ехэ түүхэтэ илалта туйлаһан зам эли тодоор ба үнэн зүбөөр харуулагдана.

Энэ фильм хадаа арад зониие ба илангаяа ургажа байгаа залуу үеые коммунистическэ үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ туйлай ехэ удхашанартай байна.

«Тангариг» гэжэ фильм хадаа манай кинематографиин хүдэлмэрилэгшэдэй гайхамшагта туйлалта мүн.

И. Алексеев. Эхин һургуулиие даагша.

Агнууриин түрүүшын һарада

Республика дотор үнэтэ арһата ба һайн мяхатай ан гүрөөһэ үсхэбэрилхэ, тэрээнэй ашаг олзые ехэдхэхэ ябадалые шухала дээрэ тооложо тусхай хэмжээ ябуулганууд Бурят-Монгол АССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб соо хараалагдаһан байна.

Республикын аймагуудта үнэтэ арһатай ангуудые үсхэбэрилхэ ябадал үнинэй дэлгэржэ, хара үнэгэ, ондатра ба бусад ангууд тон олоор үдэһэн байна.

Курумканай аймагта энэ жэлэй агнууриин сезониие бүхы ангуушад эрхим һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Аймаг соогоо эрхим ангуушан гэжэ суурхаһан Д. Е. Михайлов, И. С. Седунов, Я. Шадрин гэгшэд сентябрь ба октябрь һаранuудта ондатра болон бусад ангуудые бариха һарынгаа даалгабариие 400 гаран процент дүүргэһэн байна.

Курумканай аймагай ондатра үсхэбэрилгын 4-дэхи участок (даагшань нүхэр Ранзаев) 4-дэхи квартал соо 33150 түхэригэй ангай арһа гүрэндэ тушааха түсэбтэй байһан аад, түрүүшын һарын турша соо 24693 түхэригэй ангай арһа тушаажа, кварталайгаа түсэб 74,5 процент дүүргэөд байна.

С. Ширабон.

ОСОАВИАХИМАЙ НИИТЫН ЭДИБХИТЭН

БМАССР-эй Осоавиахимай Центральна Совет Городской, Железнодорожно, Баунтын ба Закаменай Осоавиахимай райсоведүүдэй эдибхитэй хүдэлмэри тухай асуудалые хаража үзэһэн байха юм. Эдэ райсоведүүдтэ бүхы оборонно хүдэлмэри тон һайнаар ябуулагдана.

Осоавиахимай Баунтын райсовет 1946 оной түрүүшын хахад жэлэй даалгабарие гүйсэдхэһэнэй түлөө БМАССР-эй Осоавиахимай Центральна Соведэй дамжуулгын Улаан туг абаһан байха юм. Абаһан тугаа алдангүйгөөр, улам һайнаар хүдэлмэрилхын түлөө Баунтынхид тэмсэнэ. Тэрэшэлэн Баунтын эдибхитэд грамотаар ба мүнгөөр шагнагдаа. Мүн Улан-Удын Гүрэнэй банкын дэргэдэхи осоавиахимай эхин организациин түрүүлэгшэ М. Н. Нестеренко коллективэйнгээ 150 хүниие агаарай дайсанһаа хамгаалалгада бэлэдхээ. Нестеренко болбол Гүрэнэй типографиин коллективайхидые агаарай дайсанһаа хамгаалалгада һургаха гэһэн уялга абаа.

Мүн Улан-Удын Хиимэнэй заводой дэргэдэхи осоавиахимай организациин түрүүлэгшэ Балганская, агаарай дайсанһаа хамгаалалгада 150 хүниие бэлэдхэһэн ба хүдэлмэришэдэйнгөө 75 процентые осоавиахимай членүүдтэ оруулһан байха юм. Хмелев (телеграф), Иванов, Боздин, Муравлев ба Болотов (осоавиахимай Железнодорожно райсовет), Ульзотуев (Закаменай аймагай «Майн 1» колхозой эхин организациин түрүүлэгшэ), эдибхитэ Тальцов (Михайловска хүсэд бэшэ дунда һургуули) гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилһэн байгаа. Эдэнэр эрхим хүдэлмэриин түлөө шагнагдаһан байнад.

Армиһаа табигдагшадые оборонно хүдэлмэридэ хабаадуулха хэрэгтэй байна. Эдэнэр манда угаа һонин, шэнэ зүйлнүүдые олгожо үгэхэ гээшэ. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр фронтовой опыт, буудалгын хэрэгэй мастерство ба өөһэдынгөө эмхидхэлэй шадабари гэхэ мэтын дүй дүршэлнүүдые хубаалдаха болоно.

Осоавиахимай ниитын эдибхитэн хадаа ехэхэн хүсэн гээшэ, энэ хүсые зүбөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Нютагууд дээрээ эдибхитэдэй хүсые хубаарилан табиха хэрэгтэй. Элидхэл ба лекцинүүдые эмхидхэжэ, осоавиахимай членүүд ба ажалшадай дунда сэрэгэй пропагандые дэлгэрүүлхэ шухала. Химическэ хэрэгые һайн мэдэхэ эдибхитэдые хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Д. Колмаков. БМАССР-эй Осоавиахимай Центральна Соведэй түрүүлэгшэ.

Команданууд хоорондын мүрысөөн

Улан-Удын „Динамо" гэжэ спортивна общество Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ зорюулан шэлэмэл командануудай республиканска буудалгын мүрысөө эмхидхэһэн байна. Энэ мүрысөөндэ 6 команданууд ба мүн тусхай хүнүүд хабаадалсаа. № 6 команда (хүтэлэгшэнь подполковник Федосов) 1024 очко тудажа, 1-дэхи һуури эзэлээ. № 2 команда 996 очкотой боложо, хоёрдохи һуурида гараба. Гурбадахи һуурие № 4 команда эзэлээ.

Буудагшад хоорондын мүрысөөндэ 1-дэхи упражненеэр лейтенант Матуневич (№ 4 команда, тудажа болохо 100 очкоһоо 82-е тудажа, түрүү һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һуурида майор Екимсеев (№ 1 команда), ахалагша лейтенант Молодчиков (№ 3 команда) 78 очкотой боложо гурбадахи һуурида гараба.

2-дохи упражненеэр түрүүшын гурбан һууринуудые Кашин, Молодчиков, Бирюков гэгшэд эзэлбэд.

Команданууд хоорондын мүрысөөндэ илаһан түрүүшын гурбан команданууд „Динамо" обществын соведэй грамотаар шагнагдаба. Тэрэшэлэн буудагшад хоорондын мүрысөөндэ илагшад грамотаар шагнагдаһан ба бусад бэлэгүүдые абаһан байна.

Тус мүрысөөндэ илагшад энэ оной декабрь һарада үнгэргэгдэхэ Бүхэсоюзна мүрысөөндэ хабаадалсаха болоно.

Д. Цыренов.

Уранһайханай музей

Улан-Удэ городто гүрэнэй Бурят-Монголой уранһайханай музей нээгдэһээр арба гаран хоножо байна. Энэ музейдэ Бурят-Монголой уранзураашад Ц. С. Сампилов, Р. С. Мэрдыгеев, Г. Е. Павлов, А. И. Тимин, А. А. Окладников, Д. Т. Тудупов, А. Ажигиров, И. А. Аржиков, Е. И. Неволина, М. Е. Шестакова ба бусадай зураһан зохёолнууд харуулагдажа байха юм. Энэ хугасаа соо 200 гаран хүн энэ музейдэ орожо харабад.

Саашадаа, тус музей болбол ородой уданай искусство, советскэ, баруун гүрэнүүдэй искусствонууд болон БМАССР-эй арадай творчествын гэхэ мэтэ таһагуудые нээхээр хараалжа байна.

Худалдаа-наймаанай ба ниитын хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн бэлохонь

Ноябриин 19-дэ БМАССР-эй худалдаа-наймаанай Министерство ба Бурмонкоопсоюз болбол худалдаанай ба ниитын хоолой хүдэлмэрилэгшэдэй республиканска зүблөө үнгэргэхэнь.

Энэ зүблөөндэ аймпотребсоюзуудай ба карточно бюронуудай хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсаха байна. Хүдөө нютагуудта худалдаа-наймаанай хүдэлмэриие һайжаруулха тухай асуудалые энэ зүблөөн дээрэ хэлсэхэ юм.

ЭЛЕКТРЫН ГАЛААР ГЭРЭЛТҮҮЛЭГДЭБЭ

Сэлэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоз электромонтажна хүдэлмэри хэжэ дүүргэбэ. Тиимэ дээрэһээ тус колхоз Галуута Нуурай ГЭС-һээ электричество дамжуулан абажа, колхознигуудай 100 тухай гэр байрануud Ильичын лампочкаар гэрэлтүүлэгдэбэ.

Найматай хүбүүн табадахи класста һурана

Саша Кацинский болбол 1937 оной февралиин 1-дэ түрэһэн юм. Бүри бага наһанһаа илгарма хурса оюун бэлигээрээ болон, һонор ухаагаараа хүнүүдые гайхуулдаг байгаа.

Саша хоертойдоо өөрөө ном уншажа шададаг болоо һэн. Хэдэн һара үнгэрөөд байхада, тоо бэшэхэ ба тоолохо дуратай байһаниинь элирбэ. Саша хадаа уданшьегүй хэдэн олон һууритай тоонуудые хэнэйшье туһаламжагүйгөөр, алдуугүйгөөр тооложо ба бэшэжэ һураһан байгаа.

Саша дүрбэтэй болоод байхадаа, географи һонирходог ба гайхалтай зүбөөр полушариин карта зурадаг болоһон байха юм. Саша 5—6 наһатайдаа Бремэй 3 том ном уншаһан ба зоологеор, илангаяа шубууд тухай бүлэгөөрынь ехээр һонирходог болоһон ба мүнөөшье һонирходог зандаа. Нэгэ жэл болоод байхада, Саша шубууд тухай 65 хуудаһан дээрэ олон зурагуудтай ном бэшээ һэн. Зураһан шубуудайнь дүрсэнүүдэй заримандинь һажаалгажа заримань Бремэй бэшэһэнэй еһоор өөрынь зураһан байха юм.

Саша долоотойдоо эрхимээр шалгалта барижа дүрбэдэхи класста ороһон байгаа. Хэндэшье заалгангүй, ехэшүүлэй туһаламжагүйгөөр, эгэшынгээ шангаар уншажа, хэшээлдээ бэлэдхэхые дуулажа ба номыень уншажа Саша бүхы знаниие мэдэхэ болоһон байна.

Мүнөө Саша найматай. Москва городой Коминтерновскэ районой 192-дохи һургуулиин 5-дахи класста һурана. 4-дэхиһөө 5-дахи класста ороходоо магтаалай грамота абаһан байна. Классые хүтэлбэрилэгшэ Сашын айхабтар хурса бэлигтэй, бүхы предмедээр гүнзэгы знанитай, һургуулиингаа хэшээлдэ ханалгатайгаар хандадаг эрхим жаяг заршамтай байһаниень тэмдэглэнэ.

Саша Кацинский хадаа онсо оюун бэлигтэй байхаһаа гадна зурахадаа, шабараар юумэ хэхэдээ, модо һиилэхэдээ ехэ шадамар.

Саша хадаа найма наһатай хүүгэдтэ байхань шухаг, хүсэл эсэригтой жаяг заршам һайнтай, юумые ойлгожо шудалха мэдэрхэ интересын ехээр хүгжэнги байха юм. Тиихэтэй хамта Саша Кацинский мүнөө хүртэр газаа түхэлөөрөө найма наһатай, тэршээ солбон, элдэб һонин нааданда дуратай үхибүүдһээ баахантье илгардаггүй.

(«Бүлэ ба һургуули» гэжэ журналһаа).

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй зүблөөн

Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектын экономическа статьянуудые зүбшэн хэлсэлгэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 5. (ТАСС-эй спецкорр). Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй мүнөөдэрэй заседани дээрэ ээлжээнэйнгээ еһоор Франциин делегат Кув де Мюрвилль түрүүлэгшээр һууба. Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой зүбшөөгдөөгүй статьянуудые хаража үзэлгэ үргэлжэлһэн байгаа.

Репарацинуудай тухай асуудалда хабаадаха эб найрамдалай договорой проектын 64-дэхи статья тушаа Парижска конференци дээрэ тусхай репарационно комисси байгуулха гэһэн австралийска заһабари 9 голосоор буруушаагдан 12 голосоор абтаһан юм. Австралийска заһабариие буруушаажа Советскэ Союз ба Франциин голосовалжа байхадань США ба Великобритани энэ дурадхалые зүбшөөжэ голосовалһан байгаа. СССР-эй ба Франциин түлөөлэгшэд хадаа репарацинуудые бэелүүлхын түлөө ажаглан хаража байха хэрэгые Римдэ байгаа дүрбэн державануудай элшэн сайдуудта даалгаха гэжэ дурадхаа һэн.

Австралийска заһабариие үмөөржэ үгэ хэлэхэдээ Бевин болбол тусхай органиие байгуулангүйгөөр репарацинуудые бэелүүлхэ ябадал бэрхэшээлдэ орохо юм гэжэ мэдүүлбэ. Кув де Морвилль болбол Римдэ байгаа дүрбэн державануудай элшэн сайдууд хүсэд дүүрэн эрхэтэй ба репарационно асуудалнуудые шиидхэхын тулада тэдэнэр этигэлтэй найдабаритай байна гээшэ гэһэн байха юм. Тиихэ зуураа францусска түлөөлэгшэ дүрбэн элшэн сайдуудай бүрин эрхэтэй байлгые тодорхойлхо хэрэгтэй гэжэ дурадхаба.

Парижска конференци дээрэ советскэ делегаци хадаа австралийска дурадхалые буруушаажа голосовалһан юм гэжэ һануулаад, Молотов болбол итальянска репарацинуудта холбогдоһон аад, дүрбэн элшэн сайдуудай шиидхэжэ шадаагүй арсалдаата асуудалнууд Министрнүүдэй Соведээр таарулагдажа болохо бэлэй гээд нэмэбэ. Тусхай репарационно комиссиие бии болгохо гээшэ, Советскэ делегациин һанамжаар хадаа, репарационно проблемые шиидхэлгэдэ балай ехэ туһа хүргэжэ шадахагүй байна.

Бирнс болбол репарационно асуудалнуудые шиидхэн таарулхын тулада Римдэ байгаа дүрбэн державануудай элшэн сайдуудта бүрин эрхэ олгохо тухай францусска дурадхалые һайшаан абахаар бэлэн байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Молотов энэ дурадхалые тодорхойлон хэлэһэн байна гэбэл: францусска түлөөлэгшын дурадхалые үндэһэ болгожо абаад, тус асуудалай тодорхой зүйлнүүдые, жэшээнь репарацинууд тушаа асуулалнуудаар дүрбэн элшэн сайдуудай хэхэ хүдэлмэриин болзорые хаража үзэхынь орлогшонорто даалгаха гэбэ. Молотовой оруулһан дурадхал һайшаагдан абтаа.

Удаа тээнь репарацинуудые түлэжэ болзорһоон түрүүн юумэ үгэхэ тухай эб найрамдалай договорой проектын 64-дэхи статьяда нэмэлтэ болгохо зүйл зүбшэгдэн хэлсэгдэбэ. Договорой проектын еһоор репарацинуудые түлэхэ ябадал хоер жэл үнгэрөөд байхада эхилхэ еһотой юм. Зүгөөр тусхай нэмэлтэ оруулхадаа ажаүйлэдбэриин продукци, капитальна үнэтэ эдлэлнүүд ба туһа хүргэлгэ гээшэ итальянска правительствын ба репараци абахаа байгаа гүрэнэй правительствын өөһэд хоорондоо зүбшөөд байгаа юм һаань тиимэ юумые болзорһоонь түрүүн үгэжэ байхадань түрүүшын хоер жэлэй турша соо тэрээндэ хэншье һаад хэхэгүй байна гэжэ тайлбарилһан байха юм. Парижска Конференци дээрэ энэ нэмэлтые буруушаажа гол ехээр арсаха ябадал британска делегациин талаһаа гараһан байгаа. Мүнөөдэр Бевин болбол тиимэ нэмэлтэ гээшэ Италида хүндэ хүшэр болохо юм гэжэ хэлэбэ, гэбэшье британска делегаци энэ нэмэлтые буруушааһан өөһэдынгөө арсалтые бусаажа абана гээд мэдүүлбэ. Болзорһоонь түрүүн эд хэрэгсэлнүүдые үгэхэ тухай нэмэлтые эб найрамдалай договор соо оруулхын түлөө итальянска правительствын өөрөө хэлээд байтарынь, Бевинэй иигэжэ хэлэһэн үгэнүүд Министрнүүдэй Соведтэ хабаадалсагшадые гайхуулһан байна.

Эд хэрэгсэлнүүдые болзорһоонь түрүүн үгэхэ тухай нэмэлтые буруушаажа британска делегациин арсахаа болиһон хадань, энэ нэмэлтэ һайшаагдан абтаба.

Министрнүүдэй Совет болбол Италида байгаа германска эд зөөридэ хабаадаха 67-дохи статья тушаа нэмэлтые зүбшэн хэлсэлгэдэ оробо. Парижска Конференци дээрэ 14 голосоор абтаһан энэ нэмэлтэ хадаа Италида байһан аад Америкын Холбоото-Штадууд, Великобритани ба Францида орохо еһотой германска үнэтэ зөөри тухай болоно. (Бүгэдын мэдэхээр, Румыни, Болгари, Венгри болон Финляндида байгаа германска зөөринүүд Советскэ Союзда орохо байнабшуу).

Советскэ делегаци хадаа, энэ нэмэлтые абажа боломоор гэжэ тоолобошье, германска үнэтэ зөөринүүд хадаа Германиһаа абтаха репарацинууд тухай Берлинскэ Конференциин шиидхэбэриин еһоор зохихо державануудай мэдэлдэ үгтэхэ байһан тухай тус нэмэлтын текст соо бэшэхые дурадхана гээд Молотов мэдүүлбэ.

Советскэ делегациин энэ дурадхалые Бевин буруушан арсажа, тэрээнтэй Бирнсшье нэгэдэлсэһэн байгаа.

Тэгэд Советскэ делегаци өөрынгөө дурадхалые абхуулха гэжэ баадхабагүй.

Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой проектын 68-дахи статьяда хабсаруулан Парижска Конференци болбол Италида байгаа союзна державануудай зөөридэ ушаруулагдаһан гарзын түлөө 75 процентые бусаажа түлэхэ тухай һайшаалта дурадхалые 12 голосоор зүбшөөжэ баталан абаһан байгаа. Америкын Холбоото-Штадуудай делегаци хадаа энэ гарзын 25 процентые түлэхэ гэжэ дурадхаһан юм. Энэ дурадхалые Советскэ делегаци тус конференци дээрэ дэмжэһэн байна.

Министрнүүдэй Соведэй мүнөөдэрэй заседани дээрэ Молотов болбол репарацинууд тухай асуудал табихадаа, Советскэ Союз гээшэ өөртөө ушаруулагдаһан гарзые минии 5 процент хэмжээтэйгээр түлэхые эриһэн юм гэжэ һануулба. Тиин мүнөө энэ ушарта 25 процент түлэхөөр дурадхагдаһан хадань тэрэниие һайшаан абаха хэрэгтэй.

Бевин болбол 75 процент хүртэр түлүүлхээр баадхаба. Кув де Мюрвилль мүн лэ тиимэрхүү һанал баримтална.

Эндэ үгээ нэгэдээгүй байһан хадань, энэ асуудалые хаража үзэлгые хойшолуулһан байна.

Үлэмжэ таарамжатай болгохо гэһэн проблемэ эдибхитэйгээр зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энээнэй дашарамда гражданска авиаци тухай асуудал, мүн тэрэшэлэн итальянска хуулиин еһоор, гүрэнэй зөөри болохо еһотой байһан һалбаринуудта багта сага хүлһэнэй ажал хэрэглэхэ тухай асуудал гараба.

Молотов болбол оронойнгоо оборонотой нягта холбоотой байха гражданска авиаци тухай асуудалые эб найрамдалай договорой проект соо оруулһанай хэрэггүй байгаа гэжэ тэмдэглэбэ.

«Оронойнгоо территори дээрэ гражданска авиаци түхеэрхэ тухай ямар нэгэн хариин гүрэндэ эрхэ олгохо гээшэ тэрэ гүрэнэй өөрынь шиидхэхэ еһотой асуудал мүн,—гэжэ Молотов хэлэнэ. Богонихон саг үнгэрөөд байхада Итали болбол нэгэдэмэл Нацануудтай нэгэдэжэ шадаха юм гэжэ бүгэдөөрөө мэдэржэ байһан хадаа, бидэнэр обороно хэхэ тушаа Италиин эрхэ тухай асуудалда еһотойгоор дүмэжэ, тон нарин байха еһотойбди. Иимэ ушарһаа бидэнэр гражданска авиаци тухай асуудалые итальянска гүрэнэй бэеэ даанхай байһан эрхые хэрэгсэнгүйгөөр шиидхэжэ болохогүй гэжэ тоолонобди.

Энгэй хүлһэнэй ажал хэрэглэдэггүй ажахын һалбаринууд тухай асуудалые дурсаха юм. болоо һаа,—гээд Молотов үргэлжэлүүлнэ—демократическа гүрэнүүдэй ашға туһа ба эрхые харалсажа, бидэнэр ямар нэгэн гүрэнэй өөртөө шухала дээрэ тоолоогүй юумые эрихэ еһогүй байһамнай мэдээжэ. Бидэнэр хадаа энэ талаар Италиин интересэ харша болохо байһан тиимэ шиидхэбэриие абахаар Италиие баадхангүйгөөр тус асуудалые өөрөө шиидхэхэ арга олгохо еһотойбди. Энэ асуудалые Итали өөрөө һанаандаа таарамжатайгаар шиидхэжэ байг лэ.

Гражданска авиациин талаар бодото байдалнай ямар байһыень мэдэнэбди. Итали дотор итало-американска авиационно компани байгуулагданхай, мүн тэндэ итало-британска авиационно компани бии байна. Итали хадаа советско-итальянска авиационно линиие байгуулхые Советскэ Союздашье дурадхаһан юм. Тиимэ хадань Итали дотор авиационно линитэй байха аргые бүхы гүрэнүүдтэ Итали заабол олгохо еһотой юм гэһэн пункт энэ договор соо оруулһанай хэрэггүй. Италиин обороны ашаг туһые дайраха тиимэ орео бэрхэ асуудалда тэрэниие баадхахань буруу гэжэ тоолохо байнабди».

Бирнс болбол үлэмжэ таарамжатай болгохо гэһэн заршамые бүхы союзна державануудта тарааха һэн гэжэ хэлэбэ.

Бевин мүн лэ тиимэ позици баримталжа, тэгшэ эрхэтэй байха заршамые бэелүүлбэл ахадүүгэй барисаатай болгохо юм гэжэ мэдүүлһэн байна.

Молотов болбол тэгшэ эрхэтэй ба ахадүүгэй барисаатай болохо заршамые Индиинье доминионуудта хэрэглэхэ тухай Бевиндэ һануулан хүсэбэ.

Үлэмжэ таарамжатай болгохо тухай асуудал шиидхэгдэнгүй орхигдобо. Министрнүүдэй Совет болбол Парижска Конференци дээрэ 6 голосоор буруушаагдажа, 4 голос дуугаа үгөөгүй болобошье, 11 голос олонхиин дуугаар абтаһан 74-бис гэһэн шэнэ статьяе хаража үзэлгэдэ оробо. Энэ статья юун гэжэ хэлэнэб гэхэдэ: «Итали гээшэ Грецидэ уласхоорондын финансова комиссида хабаадалсаха ябадалһаа огтолон арсана» гэбэ. Энэ статья соо хэлэгдэһэн уласхоорондын финансова комисси гээшэ үнгэрэгшэ зуун жэлэй эсэсһээ хойшо Грецидэ бии байһан юм. Энэ комиссида Великобританиин, Франциин, Италиин ба Германиин түлөөлэгшэд оролсоһон байгаа.

«Энэ статья юунэй тулада хэрэгтэй байһыень би ойлгоногүйб, ушарынь хадаа Грециие бэеэ даанхай гүрэн бэшэ гэжэ энэ статья тойруугаар хэлэнэ гээшэ,—гэжэ Молотов хэлэбэ. Грецидэ уласхоорондын финансова комиссиин бии байһан ябадал хуушанай заншал бэшэ гээшэ аал?—гэжэ асуугдана. Грециие энэ заншалһаа болон гадаадын державануудай зүгһөө тэндэ иимэ хиналта табиха ябадалһаа сүлөөлжэ болохогүй юм гү?»

Бевин болбол Грецидэ байгаа уласхоорондын финансова комисси гээшэ нээрээшье хуушанай заншал юм гэжэ зүбшөөрбэ. «Энэ комисси юу хэдэг байһыень би ойлгогшогүйб» гээд Бевин нэмэбэ.

Бевин болбол «комиссиие еһотой гэгшээр хосоруулан хүдөөлүүлхын» тулада, энэ асуудалые хаража үзэлгые орлогшонорто даалгаха тухай зүбшөөрэлөө үгэһэн байна.

Кув де Мюрвилль болбол 74-бис статьяе болюулха гээшые буруушааһан арсалта францусска делегацида байхагүй гэбэ.

«Энэ шиидхэбэриие олонхиин дуугаар абхуулха гэжэ юунэй түлөө конференциие баадхаһан... гогдоногүй» гээд Молотов ... Парижска Конференци д... статьяе Холбоото Штаду... Англиин үүсхэлээр англо... ска блогой делегациинуудай... абаһаниие һануулһан байг...

«Юрэдөө ойлгоногүйб»—... вин харюусаба Тиихэдэнь ... даа, конференци!» гээд ... хэлээ.

Эгээн һүүлдэ 77—а гэһэн статья зүбшэн хэлсэгдэбэ... хадаа Парижска Конфере... Холбоото Штадуудай де... дурадхалаар 8 голосоор бу... даһан аад, 13 голосоор ... жэ абтаһан юм. Энэ статья... гэжэ хэлэгдэнэб гэхэдэ, эб... далай договорнуудай то... гээшэ договорые баталһан... нуудые ямар нэгэн гүрэн... гаагүй сагтань, тэрэ гүрэ... али тэрэнэй граждаанинууд... шье эрхэ олгохогүй юм гэж... дэһэн байгаа. Иимэ услови... рамдалай договорой 78-да... соошье бэшэгдэнхэй байһан...

Тиибэ-ябабашье американска... гаци болбол энэ оройдоо ... тья абхуулха гэжэ үсэд нэ... оролдобо. Парижска Конф... болохо үедэ ажаглагшад ... 77-а гэһэн шэнэ статья Х... -Штадуудай делегаци хад... лэвска делегацида түрилтэ... тулада оруулһан юм гэжэ ... лэһэн байгаа. Министрнүүд... ведтэ энэ асуудал тушаа ... 5-да Бирнсын хэлэһэн тайл... рэһээ харахада нээрээ тии... ниинь элирбэ.

Молотов болбол 77-а ... договорой проект cooһoo ... хаяха гээд дурадхаба.

77-а статьяе хэбээрнь ... тухай баадхажа, Бирнс ии... дүүлбэ: «Энэ асуудалые ... хэлсэхэ дурамнигүй, зүгөөр ... даа өөрынгөө позициие бар... байнаб».

Молотов болбол энэ ... ультимативна удхатай ... тэмдэглэбэ. Гансахан ... Союз бэшэ мүн Франци... статьяе буруушаажа голо... һэн, тиимэ болохолоороо ... нүүдэй Соведтэ голосуудые... хахадаараа хубаараад бай... һануулһан байха юм.

77-а статьяе зүбшэн ... хойшолуулагдаа.

Советскэ делегациин ... Агуу ехэ Октябрьска социал... кэ революциин һайндэр ... ноябриин 7-до Министрнүүдэй... дэй заседани хэхэгүй гэһэн... хэбэри гаргагдаһан байгаа.

Чан Кай-шиин мэдүүлгэ ба Хитадай коммунистическа партиин харюу

НАНКИН, ноябриин 9. (ТАСС). Чан Кай-шиин хэһэн мэдүүлгэ тунхаглагдаба, тэрээн соо хэлэгдэхэнь хадаа, национальна суглаанай зарлагдаһанай дашарамда „Хитадта ба Зүүн хойто зүгтэ (Маньчжури) байгаа бүхы правительственна сэрэгүүдтэ, зүгөөр мүнөөнэй позициие аршалхын тулада шухала хэрэгтэй боложо болохо сэрэгүүдһээ бэшээрынь, дайнай ябуулгануудые хэхэеэ болигты гэһэн захиралта үгтэбэ, гэнэ. Дам саашаа тус мэдүүлгэ соо хэлэгдэхэнь хадаа, урдань зарлагдаһанай ёһоор национальна суглаан ноябриин 12-то болохонь, Хитадай правительство болбол суглаанда хабаадалсахаа арсаһан бусад партинуудтал адляар национальна суглаанда байлсаха нормые коммунистнуудта үлээбэ гэнэ.

Бүгэдын мэдэһээр, коммунистнууд хадаа политическэ консультативна Соведэй шиидхэбэриие, түбхын түрүүндэ конституци баталан абахын тулада национальна суглааниие зарлаха тухай хэбэриие хүсэндэнь хүргэ... хай хэлсэхын зорилгоор ... ти ба гоминданай хоорондо... хэлгые һэргээхын тулада ... түрүүшын услови болбол ... ябуулгануудые болюулха... үргэлжэ үсэд нэтэрүүгээр ... байһан юм. Ушар иимэһээ, ... нальна суглаанай болохын... тээ Чан Кай-шиин ор... гаргаһан һанаашалгань ком... нуудые гайхуулаа хэбэртэй... кинда байгаа Хитадай комму... ческэ партиин түлөөлэгшэд... риив 9-дэ тунхаглаһан мэ... соогоо хэлэхэдээ, мүнөөнэ... зицинуудые аршалхын ... шухала хэрэгтэй болохо ... ябуулганууд тушаа Чан ... шиин гаргаһан захиралта ... „элдэб янзын дайн бай... дые хэхын шалтаг боложо ... юм" гэбэ. Хитадай комму... түлөөлэгшэд хадаа Чан Кай... мэдүүлгэнь хэлсээ хэхын ... ерээдүйн найдуулга олг... гэжэ зааба.

США-гэй түлөөлэгшэдэй палатада һунгалтын дүнгүүд тухай һүүлэй мэдээсэлнүүд

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 9. (ТАСС). һунгуулиин дүнгүүд тухай «Ассошиэйтэд пресс» агенствын толилһон һүүлэй мэдээнэй еһоор, республиканецууд болбол түлөөлэгшэдэй палатада 246 һуури абаба. Энэнь олонхиие эзэлжэ шадахада хэрэглэгдэхэ һууриин тооһоо 28 һууряар үлүү гарана.

Заһабари

Манай газетын үсэгэлдэрэй... рой түрүүшын тиражда Н... ба Бальдиров гэ... гэмээр алдуутайгаар ... раба. Нэгэдэхи нюурта ... һон «ВКП(б)-гэй Обкомдо» ... материалай нэгэдэхи ко... һүүлшын мүрые «адуу мо... 340...» гэжэ уншаха хэрэгтэй.

Редакци...

Харюусалгата редактор... орлогшо Д. Д. Лубсан...

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-89. зам. редактора — 23. ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства — 3 23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта — 4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений — 2-64 (2 зв.).

Н—00744. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. тираж 10...